

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

ΑΡΧΑΙΑ / Γ = 21

ΛΥΣΙΟΥ ΛΟΓΟΙ

- ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΗΚΟΥ ΑΠΟΛΟΓΙΑ,
- ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΑΔΥΝΑΤΟΥ,
- ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΣΙΤΟΠΩΛΩΝ.

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1967

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Β
460

ΞΤ'

89

ΞΧΒ

Αυτοίς

ΛΥΣΙΟΥ ΛΟΓΟΙ

ΞΤ

89

ΣΧΒ

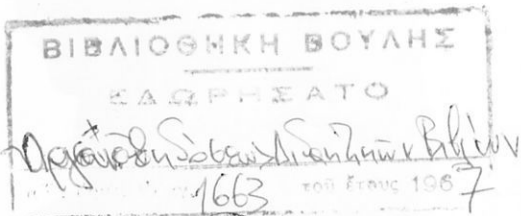
ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

Λύσιος

ΛΥΣΙΟΥ ΛΟΓΟΙ

(ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΗΚΟΥ ΑΠΟΛΟΓΙΑ, ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΑΔΥΝΑΤΟΥ,
ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΣΙΤΟΠΩΔΩΝ)

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1967

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

002
HPE
ET2B
460

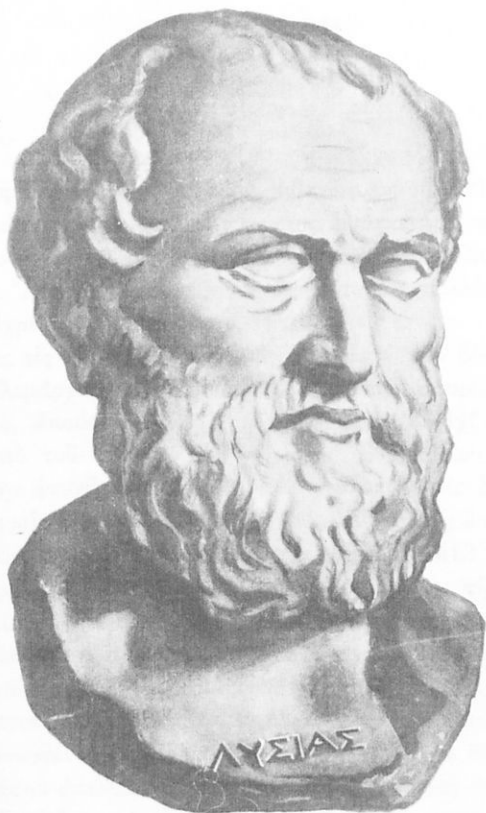

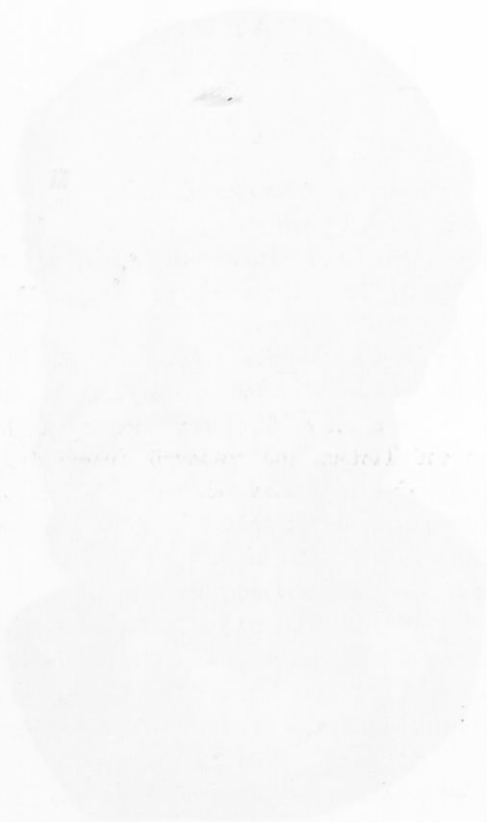
ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ (ΙΤΥΣΣΕ)

ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ (ΙΤΥΣΣΕ)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος Λυσίου.

Ὁ Λυσίας ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις πιθανώτατα τὸ 459 π. Χ. Ὁ πατήρ του Κέφαλος, ἐπιφανὴς καὶ πλούσιος Συρακόσιος, κατὰ πρόσκλησιν τοῦ φίλου του πολιτικοῦ Περικλέους ἀφῆκε τὰς Συρακούσας καὶ ἦλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπου ἔζησεν ὡς μέτοικος πολλὰ ἔτη, περίπου τριάκοντα, μέχρι τοῦ θανάτου του.

Ὁ Λυσίας εἰς ἡλικίαν 15 ἐτῶν ἀπῆλθε μετὰ τῶν δύο ἄλλων ἀδελφῶν του, Πολεμάρχου καὶ Εὐθυδήμου, εἰς τοὺς Θουρίους, πόλιν τῆς κάτω Ἰταλίας, ἀποικίαν τῶν Ἀθηναίων ἐκεῖ ἐδιδάχθη τὴν ρητορικὴν τέχνην ὑπὸ τοῦ Τισίου, τοῦ γνωστοῦ Συρακοσίου ρήτορος. Ὅτε δὲ μετὰ τὴν ἀτυχή ἐκστρατείαν τῶν Ἀθηναίων εἰς Σικελίαν ὑπερίσχυσεν ἐν Θουρίοις ἡ δυσμενῶς πρὸς τοὺς Ἀθηναίους διακειμένη πολιτικὴ μερίς, τότε ἐπανῆλθε πάλιν εἰς τὰς Ἀθήνας (412 π. Χ.).

Ἐν Ἀθήναις ἔζη μετὰ τῶν ἀδελφῶν του μέχρι τῆς καταλύσεως τῆς δημοκρατίας (404 π. Χ.) ὡς πλούσιος ἰσοτελής*, ἔχων κτήματα, τρεῖς οἰκίας καὶ σημαντικὸν ἐργοστάσιον ἀσπίδων ἐν Πειραιεῖ, ἐν τῷ ὁποίῳ εἰργάζοντο 120 δοῦλοι. Ἐπειδὴ δὲ καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ἀδελφοὶ του εἶχον δημοκρατικὰ φρονήματα, ὁ μὲν ἀδελφός του Πολεμάρχος ἐφρονεῦθη ὑπὸ τοῦ Ἐρατοσθένους, ἑνὸς ἐκ τῶν τριάκοντα, ὁ δὲ Λυσίας διέφυγεν εἰς Μέγαρα, ἀφοῦ ἀπώλεσε μέγα μέρος τῆς περιουσίας του. Ἐκ Μεγάρων ὑπεστήριξεν οὗτος τὰς ἐπιχειρήσεις τῶν ἐν Πειραιεῖ ὑπὸ τὸν Θρασύβουλον φυγάδων μετὰ πάσης θυσίας· οὕτως ἀπέστειλεν εἰς αὐτοὺς τὰ ὑπόλοιπα τῶν χρημάτων του, ἀσπίδας καὶ μισθοφόρους.

* Πᾶς ἰσοτελής ἦτο ἀπηλλαγμένος τοῦ μετοικίου — τοῦ ἐτησίου φόρου τῶν 12 δραχμῶν, τὰς ὁποίας κατέβαλλον οἱ μέτοικοι — καὶ ἄνευ ἀντιπροσώπου (π ρ ο σ τ ᾶ τ ο υ) ὁ ἴδιος ὑπερήσπιζε τὰ συμφέροντά του ἐν τοῖς δικαστηρίοις καὶ εἶχε δικαίωμα νὰ ἀγοράζῃ κτήματα.

Διὰ τὰς ἐνεργείας αὐτὰς τοῦ Λυσίου ὁ Θρασύβουλος εὐθὺς μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς δημοκρατίας προέτεινεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν νὰ παραχωρηθῇ τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου εἰς τὸν Λυσίαν, ἀλλ' ἡ πρότασις αὕτη τοῦ Θρασυβούλου κατεπολεμήθη ὑπὸ τοῦ πολιτικοῦ του ἀντιπάλου Ἀρχίνου ὡς παράνομος καὶ ὡς ἐκ τούτου ὁ Λυσίας δὲν ἐπέτυχεν τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου, ἀλλ' ἔμεινε μέχρι τοῦ θανάτου του ἴσοτελής.

Ἐπειδὴ ὁ Λυσίας εὐθὺς μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του εἰς τὰς Ἀθήνας τὸ 403 παρουσιάσθη ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου ὡς κατήγορος τοῦ Ἐρατοσθένους, τοῦ φονέως τοῦ ἀδερφοῦ του· ὁ λόγος οὗτος κατὰ Ἐρατοσθένους εἶναι ὁ μόνος, τὸν ὁποῖον ὁ ἴδιος ὁ Λυσίας ἐν τῷ δικαστηρίῳ εἶπεν. Ἐκτοτε, ἐπειδὴ εἶχεν ἀπολέσει τὴν περιουσίαν του, ἠναγκάσθη πρὸς πορισμὸν τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων νὰ γίνῃ λογογράφος, ἤτοι νὰ γράφῃ ἐπὶ χρηματικῇ ἀμοιβῇ λόγους χάριν ἄλλων, οἱ ὁποῖοι ἀνίκαντοι ὄντες ν' ἀγορεύουν ἐν δικαστηρίοις ἀπεστήθιζον τοὺς ὑπὸ τοῦ Λυσίου πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν ὑποθέσεών των γραφομένους λόγους.

Ἐπειδὴ ὁ Λυσίας ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις πιθανῶς τὸ 377 π.Χ.

2. Λόγοι Λυσίου.

Ἐπειδὴ ὁ Λυσίας ἔγραψε παρὰ πολλοὺς λόγους, ὑπὲρ τοὺς 230. Εἰς ἡμᾶς περιεσώθησαν 34 λόγοι καὶ ἀποσπάσματα ἐξ ἄλλων περισσοτέρων ἐκ τῶν λόγων τούτων οἱ μὲν πλεῖστοι εἶναι δικανικοὶ (δηλ. ἀπαγγέλθησαν ἐν τοῖς δικαστηρίοις), οἱ δὲ λοιποὶ συμβουλευτικοὶ, ἀπαγγελομένοι ἐν τῇ βουλῇ καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου, καὶ ἐπιδεικτικοὶ, ἀπαγγελομένοι κατὰ τὰς ἐορτὰς καὶ τὰς πανηγύρεις.

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Επισημαίνεται ότι η παρούσα μελέτη αποτελεί μια πρώτη προσέγγιση στην ανάλυση των δεδομένων που προέκυψαν από την έρευνα. Η μελέτη αυτή αποτελεί μια πρώτη προσέγγιση στην ανάλυση των δεδομένων που προέκυψαν από την έρευνα. Η μελέτη αυτή αποτελεί μια πρώτη προσέγγιση στην ανάλυση των δεδομένων που προέκυψαν από την έρευνα.

Ο σκοπός της μελέτης αυτής είναι να αναδείξει τα βασικά χαρακτηριστικά των δεδομένων που προέκυψαν από την έρευνα. Η μελέτη αυτή αποτελεί μια πρώτη προσέγγιση στην ανάλυση των δεδομένων που προέκυψαν από την έρευνα. Η μελέτη αυτή αποτελεί μια πρώτη προσέγγιση στην ανάλυση των δεδομένων που προέκυψαν από την έρευνα.

Η μελέτη αυτή αποτελεί μια πρώτη προσέγγιση στην ανάλυση των δεδομένων που προέκυψαν από την έρευνα. Η μελέτη αυτή αποτελεί μια πρώτη προσέγγιση στην ανάλυση των δεδομένων που προέκυψαν από την έρευνα. Η μελέτη αυτή αποτελεί μια πρώτη προσέγγιση στην ανάλυση των δεδομένων που προέκυψαν από την έρευνα.

1. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΗΚΟΥ ΑΠΟΛΟΓΙΑ

Εἰσαγωγὴ. Τὸ ἔδαφος τῆς Ἀττικῆς ἦτο κατάλληλον ἰδίως διὰ τὴν καλλιέργειαν τῆς ἐλαίας. Ἐκτεταμένοι ἐλαιῶνες ἐκάλυπτον τὸ πάλαι — ὅπως καὶ σήμερον — τὴν πεδιάδα τῆς Ἀττικῆς, ἣ δὲ ἀθηναϊκὴ πολιτεία, τῆς ὁποίας ἡ εὐπορία ἐξηρητάτο ὄχι ὀλίγον καὶ ἐκ τῆς ἐλαίας, συμφέρον εἶχε νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐκρίζωσιν αὐτῆς δι' αὐστηρῶν τιμωριῶν. Ὅθεν ἐπὶ ποιῆ προστίμου ἀπηγορεύετο εἰς τοὺς ἰδιοκτητὰς κτημάτων νὰ κόπτον ἐντὸς ἐνὸς ἔτους πρὸς ἰδίαν χρῆσιν περισσοτέρας τῶν δύο ἐλαιῶν. Ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη ἴσχυε μόνον διὰ τὰς ἰδιωτικὰς ἐλαίας. Ὅλως ὅμως ἰδιαιτέραν μέριμναν ἐδείκνυεν ἡ πολιτεία περὶ τῶν ἐλαιῶν, αἱ ὁποῖαι κατήγοντο ἐκ τῆς ἐλαίας τῆς φυτευθείσης ὑπὸ τῆς Ἀθηναίας ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν ἢ ἐκ τῶν παραφράδων αὐτῆς ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ· αὗται ἐκαλοῦντο μορῖαι καὶ ἦσαν ἱεραί, ἀφιερωμένοι εἰς τὴν Ἀθηναίαν. Ὡς ἰδιοκτησίαι δὲ τῆς πολιτείας ἐμισθίωνοντο αὗται εἰς τοὺς περισσότερα προσφέροντας.

Τὴν ἀνωτάτην ἐποπτείαν ἐπὶ τῶν μοριῶν εἶχεν ὁ Ἄρειος πάγος. Οὗτος διέτατε τοὺς ἄρχοντας νὰ ἐπαγορευτοῦν διὰ τὴν ἐγκαιρον πληρωμὴν τοῦ μισθώματος καὶ καθ' ἕκαστον μῆνα ἐλάμβανε γνῶσιν τῆς καταστάσεως τῶν ἱερῶν ἐλαιῶν. Πάντα δὲ βλέποντα ἢ καταστρέφοντα μορίαν ἐτιμῶρει ὁ Ἄρειος πάγος δι' ἐξορίας καὶ δημεύσεως τῆς περιουσίας αὐτοῦ.

Αἱ καταστροφαί, τὰς ὁποίας ἐπέφεραν ἐν τῇ Ἀττικῇ ὁ πελοποννησιακὸς πόλεμος καὶ αἱ κατόπιν ἐσωτερικαὶ διαμάχαι τῆς χώρας, δὲν ἐφείσθησαν καὶ τῶν ἱερῶν ἐλαιῶν. Καὶ οὕτως ἐξηγεῖται, ὅτι μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς τάξεως ἐλήφθη πολὺ μεγαλύτερα φροντίς περὶ τὴν διάσωσιν τῆς ἐλαιοφυτείας. Ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ὑπελείπετο ἀκόμη κεκολλωβωμένος κορμὸς ἐλαίας καταστραφείσης διὰ πυρός ἢ ἄλλως πως, ὅστις ὑπῆρχεν ἐλπίς διὰ τὴν μεγάλην ζωτικότητα τῆς ἐλαίας νὰ γίνῃ πάλιν καρποφόρος διὰ καταλλήλου ἐπιμελείας. Ὅθεν οἱ τοιοῦτοι κορμοὶ τῶν μοριῶν περιεβάλλοντο διὰ περιφραγμάτων ξυλίνων (σηκῶν) καὶ ἀπηγορεύθη ἡ καλλιέργεια τοῦ πλησίον αὐτῶν χώρου. Ἡ λέξις σηκὸς ἐσήμαινεν ἐν τούτοις καὶ τὸν περιπεφραγμένον κορμόν. Καὶ τῶν σηκῶν τούτων τὴν ἐπίβλεψιν εἶχεν ὡσαύτως ὁ Ἄρειος πάγος καὶ ἐτιμῶρει δι'

ἐξορίας καὶ δημεύσεως τῆς περιουσίας ἐκεῖνον, ὅστις εὐρίσκετο ἔνοχος καταστροφῆς σηκοῦ τινος· τὸν δ' εὐρισκόμενον ἔνοχον καλλιεργείας τοῦ πλησίον τοῦ σηκοῦ χώρου ἐτιμῶρει διὰ χρηματικῆς ποινῆς.

Διὰ τὴν καταστροφὴν τοιοῦτου σηκοῦ (δηλ. κεκολοβωμένου κορμοῦ μορίας μετὰ τοῦ περιφράγματος αὐτοῦ) ὁ Νικόμαχος — νεανίας ἀπειρος — κατηγορήσεν εὐπορόν τινα Ἀθηναῖον πολίτην. Τὸ πρῶτον ὁμοῦ εἶχε κατηγορήσει αὐτὸν ἐγγράφως διὰ καταστροφὴν μορίας· ἔπειτα δὲ κατανοήσας, ὅτι ἡ κατηγορία αὕτη δὲν θὰ ἐτύγγαθεν ὑποστηρίξεως ἐκ μέρους τῶν δημοσίων μισθωτῶν, μετέβαλε τὸ περιεχόμενον τῆς κατηγορίας καὶ κατὰ τὴν προφορικὴν διαδικασίαν κατηγορεῖ τὸν πλούσιον Ἀθηναῖον διὰ καταστροφὴν σηκοῦ. Πρὸς ἀνασκευὴν τῆς κατηγορίας αὐτῆς ἀπαγγέλλει ὁ πλούσιος Ἀθηναῖος τὸν παρόντα λόγον, τὸν ὁποῖον χάριν αὐτοῦ ἔγραψεν ὁ Λυσίας.

Ἡ δίκη ἐγένετο ἐνώπιον τῆς βουλῆς τοῦ Ἀρείου πάγου προεδρευομένης ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος βασιλέως. Τὸ ἔτος τῆς ἀπαγγελίας τοῦ λόγου δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστόν· κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀπηγγέθη οὗτος τὸ 395 π.Χ.

- 1 Πρότερον μὲν, ὦ βουλή, ἐνόμιζον ἐξεῖναι τῷ βουλομένῳ, ἡσυχίαν ἄγοντι, μήτε δίκας ἔχειν μήτε πράγματα· νυνὶ δὲ οὕτως ἀπροσδοκῆτοις αἰτίαις καὶ πονηροῖς συκοφάνταις περιπέπτωκα, ὥστ', εἴ πως οἶόν τε, δοκεῖ μοι δεῖν καὶ τοὺς μὴ γεγονότας ἤδη δεδιέναι περὶ τῶν μελλόντων ἔσσεσθαι· διὰ γὰρ τοὺς τοιοῦτους οἱ κίνδυνοι κοινοὶ γίνονται καὶ τοῖς μηδὲν ἀδικοῦσι καὶ τοῖς πολλὰ ἡμαρτηκόσιν.
- 2 Οὕτω δ' ἄπορος ὁ ἀγὼν μοι καθέστηκεν, ὥστ' ἀπεγράφην τὸ μὲν πρῶτον ἐλάαν ἐκ τῆς γῆς ἀφανίζεις, καὶ πρὸς τοὺς ἔωνημένους τοὺς καρπούς τῶν μορίων πυνθανόμενοι προσῆσαν· ἐπειδὴ δ' ἐκ τούτου τοῦ τρόπου ἀδικοῦντά με οὐδὲν εὐρεῖν ἐδυνήθησαν, νυνὶ με σηκὸν φασιν ἀφανίζεις, ἡγούμενοι ἐμοὶ μὲν ταύτην τὴν αἰτίαν ἀπορωτάτην εἶναι ἀπελέγξαι, αὐτοῖς δὲ ἐξεῖναι μᾶλλον, ὅ τι ἂν βούλωνται, λέγειν.
- 3 Καὶ δεῖ με, περὶ ὧν οὗτος ἐπιβεβουλευκῶς ἤκει, ἅμ' ὑμῖν

τοῖς διαγνωσομένοις περὶ τοῦ πράγματος ἀκούσαντα καὶ περὶ τῆς πατρίδος καὶ περὶ τῆς οὐσίας ἀγωνίσασθαι. Ὅμως δὲ πειράσομαι ἐξ ἀρχῆς ὑμᾶς διδάξαι.

Ἦν μὲν γὰρ τοῦτο Πεισάνδρου τὸ χωρίον, δημοευθέντων δ' ἐκείνου τῶν ὄντων, Ἀπολλόδωρος ὁ Μεγαρεὺς δωρεὰν παρὰ τοῦ δήμου λαβὼν τὸν μὲν ἄλλον χρόνον ἐγεώργει, ὀλίγῳ δὲ πρὸ τῶν τριάκοντα Ἀντικλῆς παρ' αὐτοῦ πριάμενος ἐξεμίσθωσεν· ἐγὼ δὲ παρ' Ἀντικλέους εἰρήνης οὔσης ἐωνούμην.

Ἡγοῦμαι τοίνυν, ὦ βουλή, ἐμὸν ἔργον ἀποδειῖξαι, ὡς, 5 ἐπειδὴ τὸ χωρίον ἐκτησάμην, οὔτ' ἐλάα οὔτε σηκὸς ἐνῆν ἐν αὐτῷ. Νομίζω γὰρ τοῦ μὲν προτέρου χρόνου, οὐδ' εἰ πολλαὶ ἐνῆσαν μορίαί, οὐκ ἂν δικαίως ζημιοῦσθαι· εἰ γὰρ μὴ δι' ἡμᾶς εἰσιν ἠφανισμένοι, οὐδὲν προσήκει περὶ τῶν ἄλλοτριῶν ἀμαρτημάτων ὡς ἀδικοῦντας κινδυνεύειν.

Πάντες γὰρ ἐπίστασθε, ὅτι ὁ πόλεμος καὶ ἄλλων πολ- 6 λῶν αἴτιος κακῶν γεγένηται, καὶ τὰ μὲν πόρρω ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐτέμνετο, τὰ δ' ἐγγύς ὑπὸ τῶν φίλων διηρπάζετο· ὥστε πῶς ἂν δικαίως ὑπὲρ τῶν τότε τῇ πόλει γεγενημένων συμφορῶν ἐγὼ νυνὶ δίκην διδοίην; Ἄλλως τε καὶ ὅτι τοῦτο τὸ χωρίον ἐν τῷ πολέμῳ δημοευθὲν ἄπρατον ἦν πλεῖν ἢ τρία ἔτη. Οὐ θαυμαστὸν δ' εἰ τότε τὰς μορίας ἐξέ- 7 κοπτον, ἐν ᾧ οὐδὲ τὰ ἡμέτερ' αὐτῶν φυλάττειν ἐδυνάμεθα. Ἐπίστασθε δέ, ὦ βουλή, ὅσῳ μάλιστα τῶν τοιούτων ἐπιμελεῖσθε, πολλὰ ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ δασέα ὄντα ἰδίαις καὶ μορίαῖς ἐλάαις, ὧν νῦν τὰ πολλὰ ἐκκέκοπται καὶ ἡ γῆ ψιλῆ γεγένηται· καὶ τῶν αὐτῶν καὶ ἐν τῇ εἰρήνῃ καὶ ἐν τῷ πολέμῳ κεκτημένων οὐκ ἀξιοῦτε παρ' αὐτῶν, ἐτέρων ἐκκο- 8 ψάντων, δίκην λαμβάνειν. Καίτοι εἰ τοὺς διὰ παντὸς τοῦ χρόνου γεωργοῦντας τῆς αἰτίας ἀφίετε, ἥ που χρὴ τοὺς γ' ἐν τῇ εἰρήνῃ πριαμένους ἀφ' ὑμῶν ἀζημίους γενέσθαι.

- 9 Ἄλλὰ γάρ, ὦ βουλή, περὶ μὲν τῶν πρότερον γεγενημένων πολλὰ ἔχων εἰπεῖν ἱκανὰ νομίζω τὰ εἰρημένα· ἐπειδὴ δ' ἐγὼ παρέλαβον τὸ χωρίον, πρὶν ἡμέρας πέντε γενέσθαι, 10 ἀπεμίσθωσα Καλλιστράτῳ, ἐπὶ Πυθοδώρου ἄρχοντος· ὃς δύο ἔτη ἐγεώργησεν οὔτε ἰδίαν ἐλάαν οὔτε μορίαν οὔτε σηκὸν παραλαβών. Τρίτῳ δὲ ἔτει Δημήτριος οὔτωσι εἰργάσατο ἑνιαυτόν· τῷ δὲ τετάρτῳ Ἀλκίᾳ Ἀντισθένους ἀπελευθέρω ἐμίσθωσα, ὃς τέθνηκε· κατὰ τρία ἔτη ὁμοίως καὶ Πρωτέας ἐμίσθωσατο. Καί μοι δεῦρ' ἴτε.

Μάρτυρες

- 11 Ἐπειδὴ τοίνυν ὁ χρόνος οὗτος ἐξήκει, αὐτὸς γεωργῶ. Φησὶ δὲ ὁ κατήγορος ἐπὶ Σουινιάδου ἄρχοντος σηκὸν ὑπ' ἐμοῦ ἐκκεκόφθαι. Ὑμῖν δὲ μεμαρτυρήκασι οἱ πρότερον ἐργαζόμενοι καὶ πολλὰ ἔτη παρ' ἐμοῦ μεμισθωμένοι μὴ εἶναι σηκὸν ἐν τῷ χωρίῳ. Καίτοι πῶς ἂν τις φανερώτερον ἐξελέγξαιε ψευδόμενον τὸν κατήγορον; Οὐ γὰρ οἶόν τε, ἃ πρότερον μὴ ἦν, ταῦτα τὸν ὕστερον ἐργαζόμενον ἀφανίζειν.
- 12 Ἐγὼ τοίνυν, ὦ βουλή, ἐν μὲν τῷ τέως χρόνῳ, ὅσοι με φάσκοιεν δεινὸν εἶναι καὶ ἀκριβῆ καὶ οὐδὲν ἂν εἰκῆ καὶ ἀλογίστως ποιῆσαι, ἠγανάκτου ἂν, ἠγούμενος μᾶλλον εὐλογεῖσθαι ἢ ὡς μοι προσῆκε· νῦν δὲ πάντας ἂν ὑμᾶς βουλομένην περὶ ἐμοῦ ταύτην τὴν γνώμην ἔχειν, ἵνα ἠγῆσθέ με σκοπεῖν ἂν, εἴπερ τοιούτοις ἔργοις ἐπεχείρουν, καὶ ὅ τι κέρδος ἐγίγνετο τῷ ἀφανίσαντι καὶ ἦτις ζημία τῷ περιποιήσαντι, καὶ τί ἂν λαθῶν διεπραξάμην καὶ τί ἂν φανερός γενόμενος ὑφ' ὑμῶν ἔπασχον. Πάντες γὰρ ἄνθρωποι τὰ τοιαῦτα οὐχ ὕβρεως ἀλλὰ κέρδους ἕνεκα ποιοῦσιν· ὥστε καὶ ὑμᾶς εἰκὸς οὕτω σκοπεῖν, καὶ τοὺς ἀντιδίκους ἐκ τούτων τὰς κατηγορίας ποιεῖσθαι, ἀποφαίνοντας ἦτις ὠφέλεια τοῖς ἀδικήσαντι ἐγίγνετο.

Οὗτος μέντοι οὐκ ἂν ἔχοι ἀποδειῖξαι, οὔθ' ὡς ὑπὸ πε-¹⁴
νίας ἠναγκάσθη τοιούτοις ἔργοις ἐπιχειρεῖν, οὔθ' ὡς τὸ χω-
ριὸν μοι διεφθείρετο τοῦ σηκοῦ ὄντος, οὔθ' ὡς ἀμπέλοις ἐμ-
ποδῶν ἦν, οὔθ' ὡς οἰκίας ἐγγύς, οὔθ' ὡς ἐγὼ ἄπειρος τῶν
παρ' ὑμῖν κινδύνων. Ἐγὼ δ', εἰ τι τοιοῦτον ἔπραττον, πολ-
λὰς ἂν καὶ μεγάλας ἐμαυτῶ ζημίας γενομένας ἀποφῆναμι.

"Ὅς πρῶτον μὲν μεθ' ἡμέραν ἐξέκοπτον τὸν σηκόν, ὥσ-¹⁵
περ οὐ πάντα λαθεῖν δεόν, ἀλλὰ πάντα Ἴ�θηναίους εἰδέ-
ναι. Καὶ εἰ μὲν αἰσχρὸν ἦν μόνον τὸ πρᾶγμα, ἴσως ἂν τις
τῶν παριόντων ἠμέλησεν· νῦν δ' οὐ περὶ αἰσχύνης ἀλλὰ τῆς
μεγίστης ζημίας ἐκινδύνεον. Γ ὡς δ' οὐκ ἂν ἦν ἀθλιώτατος¹⁶
ἀνθρώπων ἀπάντων, εἰ τοὺς ἐμαυτοῦ θεράποντας μηκέτι
δούλους ἐμελλον ἔξειν, ἀλλὰ δεσπότης τὸν λοιπὸν βίον, τοι-
οῦτον ἔργον συνειδόμενος; "Ὡστε εἰ καὶ τὰ μέγιστα εἰς ἐμὲ
ἐξημάρτανον, οὐκ ἂν οἶόν τε ἦν δίκην με παρ' αὐτῶν λαμ-
βάνειν· εὖ γὰρ ἂν ἤδειν, ὅτι ἐπ' ἐκείνοις ἦν καὶ ἐμὲ τιμωρή-
σασθαι καὶ αὐτοῖς μὴνύσασιν ἐλευθέρους γενέσθαι.

"Ἐτι τοίνυν, εἰ τῶν οἰκετῶν παρέστη μοι μηδὲν φροντί-¹⁷
ζειν, πῶς ἂν ἐτόλμησα τοσοῦτων μεμισθωμένων καὶ ἀπάν-
των συνειδόμετων ἀφανίσει τὸν σηκόν βραχέος μὲν κέρδους
ἔνεκα, προθεσμίας δὲ οὐδεμιᾶς οὔσης τῶ κινδύνῳ τοῖς εἰρ-
γασμένοις ἅπασιν τὸ χωρίον ὁμοίως προσῆκον εἶναι σῶν τὸν
σηκόν; Νῦν δὲ καὶ ἐμὲ ἀπολύσαντες φαίνονται, καὶ σφᾶς
αὐτούς, εἴπερ ψεύδονται, μετόχους τῆς αἰτίας καθιστάντες.

Εἰ τοίνυν καὶ ταῦτα παρεσκευασάμην, πῶς ἂν οἶός τ' ἦν¹⁸
πάντας πεῖσαι τοὺς παριόντας ἢ τοὺς γείτονας, οἳ οὐ μόνον
ἀλλήλων ταῦτ' ἴσασιν, ἀ πᾶσιν ὄραν ἔξεστιν, ἀλλὰ καὶ περὶ
ῶν ἀποκρυπτόμεθα μηδένα εἰδέναι, καὶ περὶ ἐκείνων πυνθά-
νονται; Ἐμοὶ τοίνυν τούτων οἱ μὲν φίλοι, οἱ δὲ διάφοροι
περὶ τῶν ἐμῶν τυγχάνουσιν ὄντες.

Οὓς ἐχρῆν τοῦτον παρασχέσθαι μάρτυρας, καὶ μὴ μόνον¹⁹

οὕτως τολμηρὰς κατηγορίας ποιεῖσθαι, ὡς ἐγὼ μὲν παρειστήκειν, οἱ δ' οἰκέται ἐξέτεμνον τὰ πρέμνα, ἀναθέμενος δὲ ὁ βοηλάτης ᾤχετο ἀπάγων τὰ ξύλα.

- 20 Καίτοι, ὦ Νικόμαχε, χρῆν σε τότε καὶ παρακαλεῖν τοὺς παριόντας μάρτυρας καὶ φανερόν ποιεῖν τὸ πρᾶγμα· καὶ ἐμοὶ μὲν οὐδεμίαν ἂν ἀπολογίαν ὑπέλιπες, αὐτὸς δέ, εἰ μὲν σοι ἐχθρὸς ἦν, ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ ἤσθα ἂν με τετιμωρημένος, εἰ δὲ τῆς πόλεως ἕνεκα ἔπραττες, οὕτως ἐξελέγξας οὐκ ἂν ἐδόκεις εἶναι συκοφάντης, εἰ δὲ κερδαίνειν ἐβούλου, τότε ἂν
- 21 πλεῖστον ἔλαβες· φανεροῦ γὰρ ὄντος τοῦ πράγματος οὐδεμίαν ἄλλην ἠγούμην ἂν εἶναί μοι σωτηρίαν ἢ σὲ χρήμασι πεῖσαι. Τούτων τοίνυν οὐδὲν ποιήσας διὰ τοὺς σοὺς λόγους ἀξιῶς με ἀπολέσθαι καὶ κατηγορεῖς, ὡς ὑπὸ τῆς ἐμῆς δυνάμεως καὶ τῶν ἐμῶν χρημάτων οὐδεὶς ἐθέλει σοι μαρτυρεῖν.
- 22 Καίτοι εἰ εὐθύς μ' ἰδὼν τὴν μορίαν ἀφανίζοντα τοὺς ἐννέα ἄρχοντας ἐπήγαγες ἢ ἄλλους τινὰς τῶν ἐξ Ἀρείου πάγου, οὐκ ἂν ἐτέρων ἔδει σοι μαρτύρων· οὕτω γὰρ ἂν σοι συνήδυσαν ἀληθῆ λέγοντι, οἵπερ καὶ διαγιγνώσκειν ἔμελλον περὶ τοῦ πράγματος.
- 23 Δεινότερα οὖν πάσχω· οὗτος εἰ μὲν παρέσχετο μάρτυρας, τούτοις ἂν ἠξίου πιστεύειν, ἐπειδὴ δὲ οὐκ εἰσὶν αὐτῶ, ἐμοὶ καὶ ταύτην ζημίαν οἶεται χρῆναι γενέσθαι. Καὶ τούτου μὲν οὐ θαυμάζω· οὐ γὰρ δήπου συκοφαντῶν τοιούτων γε λόγων ἀπορήσει, ἀπορήσας μαρτύρων· ὑμᾶς δ' οὐκ ἀξιῶ τὴν αὐτὴν τούτῳ γνώμην ἔχειν.
- 24 Ἐπίστασθε γὰρ ἐν τῷ πεδίῳ πολλὰς μορίας οὔσας καὶ πυρκαϊὰς ἐν τοῖς ἄλλοις τοῖς ἐμοῖς χωρίοις, ἅς, εἴπερ ἐπεθύμουν, πολὺ ἦν ἀσφαλέστερον καὶ ἀφανίσαι καὶ ἐκκόψαι καὶ ἐπεργάσασθαι, ὅσῳπερ ἤττον τὸ ἀδίκημα πολλῶν οὐσῶν ἔμελλε δῆλον ἔσεσθαι.
- 25 Νῦν δ' οὕτως αὐτὰς περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι ὥσπερ καὶ

τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἄλλην οὐσίαν, ἡγούμενος περὶ ἀμφοτέρων τούτων εἶναι μοι τὸν κίνδυνον. Αὐτοὺς τοίνυν ὑμᾶς τούτων μάρτυρας παρέξομαι, ἐπιμελουμένους μὲν ἑκάστου μῆσός, ἐπιγνώμονας δὲ πέμποντας καθ' ἑκάστον ἑναιυτόν· ὧν οὐδεὶς πρόποτ' ἐζημιώσέ μ' ὡς ἐργαζόμενον τὰ περὶ τὰς μορίας χωρία. Καίτοι οὐ θαυμαστόν δήπου, εἰ τὰς μὲν μι-²⁶ κρὰς ζημίας οὕτω περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι, τοὺς δὲ περὶ τοῦ σώματος κινδύνους οὕτω περὶ οὐδενὸς ἡγοῦμαι, καὶ τὰς μὲν πολλὰς ἐλάας, εἰς ἃς ἐξῆν μᾶλλον ἐξαμαρτάνειν, οὕτω θεραπεύων φαίνομαι, τὴν δὲ μίαν μορίαν, ἣν οὐχ οἶόν τ' ἦν λαθεῖν ἐξορούξαντα, ὡς ἀφανίζων νυνὶ κρίνομαι;

Πότερον δέ μοι κρεῖττον ἦν, ὧ βουλή, δημοκρατίας²⁷ οὐσης παρανομεῖν ἢ ἐπὶ τῶν τριάκοντα; Καὶ οὐ λέγω ὡς τότε δυνάμενος ἢ ὡς νῦν διαβεβλημένος, ἀλλὰ τῷ βουλομένῳ τότε μᾶλλον ἐξῆν ἀδικεῖν ἢ νυνί. Ἐγὼ τοίνυν οὐδ' ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ οὔτε τοιοῦτον οὔτ' ἄλλο οὐδὲν κακὸν ποιήσας φανήσομαι.

Πῶς δ' ἂν, εἰ μὴ πάντων ἀνθρώπων ἑμαυτῷ κακο-²⁸ νούστατος ἦν, ὑμῶν οὕτως ἐπιμελουμένων ἐκ τούτου τὴν μορίαν ἀφανίζειν ἐπεχείρησα τοῦ χωρίου, ἐν ᾧ δένδρον μὲν οὐδὲ ἓν ἐστι, μιᾶς δὲ ἐλάας σηκός, ὡς οὗτός φησιν, ἦν, κυκλόθεν δὲ ὁδὸς περιέχει, ἀμφοτέρωθεν δὲ γείτονες περιουκοῦσιν, ἄερκτον δὲ καὶ πανταχόθεν κάτοπτόν ἐστιν; Ὡστε τίς ἂν ἀπετόλμησε, τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐπιχειρῆσαι τοιοῦτω πράγματι;

Δεινὸν δέ μοι δοκεῖ εἶναι ὑμᾶς μὲν, οἷς ὑπὸ τῆς πόλεως τὸν²⁹ ἅπαντα χρόνον προστέταχται τῶν μορίων ἐλαῶν ἐπιμελεῖσθαι, μὴθ' ὡς ἐπεργαζόμενον πρόποτε ζημιώσαι με μὴθ' ὡς ἀφανίσαντα εἰς κίνδυνον καταστῆσαι, τοῦτον δέ, ὃς οὔτε γεωργῶν ἐγγὺς τυγχάνει οὔτ' ἐπιμελητῆς ἡρημένος οὔθ' ἡλικίαν ἔχων εἰδέναι περὶ τῶν τοιούτων, ἀπογράψαι με μορίαν ἀφανίζειν.

- 30 Ἐγὼ τοίνυν δέομαι ὑμῶν μὴ τοὺς τοιοῦτους λόγους πιστοτέρους ἡγήσασθαι τῶν ἔργων, μηδὲ περὶ ὧν αὐτοὶ σύνιστε τὰ τοιαῦτ' ἀνασχέσθαι τῶν ἐμῶν ἐχθρῶν λεγόντων, ἐνθυμουμένους καὶ ἐκ τῶν εἰρημένων καὶ ἐκ τῆς ἄλλης πολι-
- 31 τείας. Ἐγὼ γὰρ τὰ ἐμοὶ προστεταγμένα ἅπαντα προθυμότερον πεποίηκα, ἢ ὡς ὑπὸ τῆς πόλεως ἠναγκαζόμενην, καὶ τριηραρχῶν καὶ εἰσφοράς εἰσφέρων καὶ χορηγῶν καὶ τᾶλλα λητουργῶν οὐδενὸς ἤττον πολυτελεῶς τῶν πολιτῶν.
- 32 Καίτοι ταῦτα μὲν μετρίως ποιῶν ἀλλὰ μὴ προθύμως οὐτ' ἂν περὶ φυγῆς οὐτ' ἂν περὶ τῆς ἄλλης οὐσίας ἡγωνιζόμενην, πλείω δ' ἂν ἐκεκτήμην, οὐδὲν ἀδικῶν οὐδ' ἐπικίνδυνον ἐμαυτῷ καταστήσας τὸν βίον· ταῦτα δὲ πράξας, ἃ οὐτός μου κατηγορεῖ, ἐκέρδαινον μὲν οὐδέν, ἐμαυτὸν δ' εἰς κίνδυνον
- 33 καθίστην. Καίτοι πάντες ἂν ὁμολογήσαιτε δικαιότερον εἶναι τοῖς μεγάλοις χρῆσθαι τεκμηρίοις περὶ τῶν μεγάλων, καὶ πιστότερα ἡγεῖσθαι, περὶ ὧν ἅπανα ἡ πόλις μαρτυρεῖ, μᾶλλον ἢ περὶ ὧν μόνος οὗτος κατηγορεῖ.
- 34 Ἔτι τοίνυν, ὦ βουλή, ἐκ τῶν ἄλλων σκέψασθε. Μάρτυρας γὰρ ἔχων αὐτῷ προσῆλθον, λέγων, ὅτι μοι πάντες ἔτι εἰσὶν οἱ θεράποντες, οὓς ἐκεκτήμην, ἐπειδὴ παρέλαβον τὸ χωρίον, καὶ ἔτοιμός εἰμι, εἴ τινα βούλοιο, παραδοῦναι βασιανίζειν, ἡγούμενος οὕτως ἂν τὸν ἔλεγχον ἰσχυρότατον γε-
- 35 νέσθαι τῶν τούτου λόγων καὶ τῶν ἔργων τῶν ἐμῶν. Οὗτος δ' οὐκ ἠθέλεν, οὐδὲν φάσκων πιστὸν εἶναι τοῖς θεράπουσιν. Ἐμοὶ δὲ δοκεῖ θαυμαστὸν εἶναι, εἰ περὶ αὐτῶν μὲν οἱ βασιανιζόμενοι κατηγοροῦσιν, εὖ εἰδότες ὅτι ἀποθανοῦνται, περὶ δὲ τῶν δεσποτῶν, οἷς πεφύκασι κακονούστατοι, μᾶλλον ἂν ἔλοιντο ἀνέχεσθαι βασιανιζόμενοι ἢ κατειπόντες ἀπηλλάχθαι τῶν παρόντων κακῶν.
- 36 Καὶ μὲν δὴ, ὦ βουλή, φανερόν οἶμαι εἶναι ὅτι, εἰ Νικομάχου ἔξαιτοῦντος τοὺς θεράποντας μὴ παρεδίδουν, ἐδό-

κουν ἂν ἑμαυτῷ συνειδέναί· ἐπειδὴ τοίνυν ἑμοῦ παραδιδόν-
τος οὗτος παραλαβεῖν οὐκ ἤθελε, δίκαιον καὶ περὶ τούτου
τὴν αὐτὴν γνώμην σχεῖν, ἄλλως τε καὶ τοῦ κινδύνου οὐκ
ἴσου ἀμφοτέροις ὄντος. Περὶ ἑμοῦ μὲν γὰρ εἰ ἔλεγον, ἃ οὗτος ³⁷
ἔβούλετο, οὐδ' ἂν ἀπολογήσασθαί μοι ἐξεγένετο· τούτῳ δ' εἰ
μὴ ὠμολόγουν, οὐδεμιᾶ ζημίᾳ ἔνοχος ἦν. Ὡστε πολὺ μᾶλ-
λον τοῦτον παραλαμβάνειν ἐχρῆν ἢ ἐμὲ παραδοῦναι προσῆ-
κεν. Ἐγὼ τοίνυν εἰς τοῦτο προθυμίας ἀφικόμην, ἡγούμενος
πρὸς ἑμοῦ εἶναι καὶ ἐκ βασιάνων καὶ ἐκ μαρτύρων καὶ ἐκ
τεκμηρίων ὑμᾶς περὶ τοῦ πράγματος τάληθῆ πυθέσθαι.

Ἐνθυμεῖσθαι δὲ χρῆ, ὧ βουλή, ποτέροις χρῆ πιστεύειν ³⁸
μᾶλλον, οἷς πολλοὶ μεμαρτυρήκασιν ἢ ὧ μηδεὶς τετόλμηκε,
καὶ πότερον εἰκὸς μᾶλλον τοῦτον ἀκινδύνως ψεύδεσθαι ἢ μετὰ
τοσούτου κινδύνου τοιοῦτον ἐμὲ ἔργον ἐργάσασθαι, καὶ πό-
τερον οἴεσθε αὐτὸν ὑπὲρ τῆς πόλεως βοηθεῖν ἢ συκοφαν-
τοῦντα αἰτιάσασθαι.

Ἐγὼ μὲν γὰρ ἐγνωκέναι ὑμᾶς ἡγοῦμαι, ὅτι Νικόμαχος ³⁹
ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν πεισθεὶς τῶν ἐμῶν τοῦτον τὸν ἀγῶνα ἀγω-
νίζεται, οὐχ ὡς ἀδικοῦντα ἐλπίζων ἀποδειξείν, ἀλλ' ὡς ἀρ-
γύριον παρ' ἑμοῦ λήψεσθαι προσδοκῶν. Ὅσῳ γὰρ οἱ τοιοῦ-
τοὶ εἰσὶν ἐπαιτιώτατοι καὶ ἀπορώτατοι τῶν κινδύνων, το-
σούτῳ πάντες αὐτοὺς φεύγουσι μάλιστα. Ἐγὼ δέ, ὧ βουλή, ⁴⁰
οὐκ ἠξίου, ἀλλ' ἐπειδήπερ με ἠτιάσατο, παρέσχον ἑμαυτὸν
ὅ τι βούλεσθε χρῆσθαι, καὶ τούτου ἕνεκα τοῦ κινδύνου οὐ-
δενὶ ἐγὼ τῶν ἐχθρῶν διηλλάγην, οἷ ἐμὲ ἥδιον κακῶς λέγου-
σιν ἢ σφᾶς αὐτοὺς ἐπαινοῦσι, καὶ φανερώς μὲν οὐδεὶς πώπο-
τε ἐμὲ αὐτῶν ἐπεχειρήσε ποιῆσαι κακὸν οὐδέν, τοιούτους δὲ
ἐπιπέμπουσί μοι, οἷς ὑμεῖς οὐκ ἂν δικαίως πιστεύοιτε.

Πάντων γὰρ ἀθλιώτατος ἂν γενοίμην, εἰ φυγὰς ἀδίκως ⁴¹
καταστήσομαι, ἅπαις μὲν ὢν καὶ μόνος, ἐρήμου δὲ τοῦ οἴκου
γενομένου, μητρὸς δὲ πάντων ἑνδεοῦς οὔσης, πατρίδος δὲ

τοιαύτης ἐπ' αἰσχίσταις στερηθεῖς αἰτίαις, πολλάς μὲν ναυμαχίας ὑπὲρ αὐτῆς νεναυμαχηκῶς, πολλάς δὲ μάχας μεμαχημένος, κόσμιον δ' ἑμαυτὸν καὶ ἐν δημοκρατία καὶ ἐν ὀλιγαρχία παρασχών.

- 42 Ἄλλὰ γάρ, ὦ βουλή, ταῦτα μὲν ἐνθάδε οὐκ οἶδ', ὅ τι δεῖ λέγειν· ἀπέδειξα δ' ὑμῖν, ὡς οὐκ ἐνῆν σηκὸς ἐν τῷ χωρίῳ, καὶ μάρτυρας παρεσχόμεν καὶ τεκμήρια. Ἄχρη μνημένους διαγιγνώσκειν περὶ τοῦ πράγματος καὶ ἀξιοῦν παρὰ τούτου πυθέσθαι, ὅτου ἔνεκα, ἐξὸν ἐπ' αὐτοφώρῳ ἐλέγξαι,
- 43 τοσοῦτῳ χρόνῳ ὕστερον εἰς τοσοῦτόν με κατέστησεν ἀγῶνα, καὶ μάρτυρα οὐδένα παρασχόμενος ἐκ τῶν λόγων ζητεῖ πιστὸς γενέσθαι, ἐξὸν αὐτοῖς τοῖς ἔργοις ἀδικοῦντα ἀποδείξαι, καὶ ἐμοῖ ἅπαντας διδόντος τοὺς θεράποντας, οὓς φησι παραγενέσθαι, παραλαβεῖν οὐκ ἤθελεν.

2. ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΑΔΥΝΑΤΟΥ

Εἰσαγωγῆ. Τὸ πάλαι ἐν Ἀθήναις δὲν ὑπῆρχον οὔτε πτωχοκομεῖα οὔτε νοσοκομεῖα οὔτε τὰ ἄλλα σήμερον πολυάριθμα ἐδεργетικά ἰδρύματα· ὡς ἐκ τούτου οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον ψηφίσει διὰ νόμον νὰ παρέχουν χρηματικόν τι βοήθημα εἰς πάντα ἀδύνατον πολίτην· τοιοῦτος δ' ἦτο ὁ ἔχων περιουσίαν μικροτέραν τῶν τριῶν μνῶν (= 300 δραχμῶν) καὶ τοιαύτην σωματικὴν βλάβην, ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ ἐργάζεται πρὸς κτήσιν τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων.

Τὸ βοήθημα τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἐλάμβανεν ἕκαστος τῶν ἀδυνάτων, ἦτο διάφορον ὡς πρὸς τὸ ποσὸν κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχάς· κατὰ τὸν χρόνον ὅμως τῆς ἐκφωνήσεως τοῦ παρόντος λόγου ἦτο καθ' ἑκάστην εἰς ὀβολὸς (= $\frac{1}{6}$ τῆς δραχμῆς). Ἀλλὰ πρὸς λῆψιν τοῦ βοηθήματος τούτου ὤφειλε πᾶς θεωρῶν ἑαυτὸν ὡς ἀδύνατον νὰ ὑποβάλλῃ ἐν ἀρχῇ τοῦ ἔτους αἴτησιν βοηθείας εἰς τὴν βουλήν τῶν πεντακοσίων, ἡ ὁποία ἐδοκίμαζε τοὺς ἀδυνάτους, ἐξήταξε δηλ. αὐτούς, ἐὰν πράγματι ἦσαν ἄξιοι τοῦ βοηθήματος. Ἐπειδὴ δὲ συνέβαινον πολλαὶ καταχρήσεις, ἐπετρέπετο εἰς πάντα Ἀθηναῖον πολίτην νὰ εἰσαγγείλῃ (= καταγγείλῃ) τὸν αἰτοῦντα τὸ βοήθημα ὡς ἀπατεῶνα, νὰ παρουσιασθῇ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς δοκιμασίας ἐνώπιον τῆς βουλῆς καὶ νὰ ὑποστηρίξῃ καὶ προφορικῶς τὴν καταγγελίαν του, εἰς δὲ τὸν ἀδύνατον ν' ἀπολογηθῇ κατὰ τῆς τοιαύτης κατηγορίας. Μετὰ τὴν ἀπολογίαν τοῦ ἀδυνάτου ἡ βουλή ἀπεφάσισε περὶ τῆς παροχῆς ἢ μὴ τοῦ βοηθήματος. Ὁ δὲ δοκιμασθεὶς καὶ τυχὼν τοῦ βοηθήματος ἀδύνατος ὤφειλε νὰ ὑποβάλλεται εἰς νέαν κατ' ἔτος δοκιμασίαν ἐν τῇ ἀρχῇ αὐτοῦ καὶ ἐνώπιον τῆς ἐκάστοτε νέας βουλῆς.

Καὶ ὁ ἀδύνατος τοῦ παρόντος λόγου εἶχε δοκιμασθῇ πολλάκις ὡς τοιοῦτος καὶ ἐλάμβανεν ἀπὸ πολλοῦ παρὰ τῆς πολιτείας τὸ νόμιμον βοήθημα. Κατὰ τὴν τωρινὴν ὅμως δοκιμασίαν κατήγγελέ τις αὐτὸν διατεινόμενος 1) ὅτι οὗτος λαμβάνει ἀδίκως τὸ βοήθημα, διότι εἶναι ἰκανὸς σωματικῶς καὶ εὖπορος, καὶ 2) ὅτι οὗτος λόγῳ τῆς κακῆς του διαγωγῆς εἶναι ἀνάξιος ἐπικουρίας. Πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν κατηγοριῶν τούτων ὁ ἀδύνατος ἀπαγγέλλει τὸν παρόντα λόγον, τὸν ὁποῖον χάριν αὐτοῦ ἔγραψεν ὁ Λυσίας. Ὁ λόγος ἀπηγγέλθη μετὰ τὸ 403 π.Χ.

- 1 Οὐ πολλοῦ δέω χάριν ἔχειν, ὧ βουλή, τῷ κατηγορῶ, ὅτι μοι παρεσκεύασε τὸν ἀγῶνα τουτονί. Πρότερον γὰρ οὐκ ἔχων πρόφασιν, ἐφ' ἧς τοῦ βίου λόγον δοίην, νυνὶ διὰ τοῦτον εἴληφα. Καὶ πειράσομαι τῷ λόγῳ τοῦτον μὲν ἐπιδειῖξαι ψευδόμενον, ἐμαυτὸν δὲ βεβιωκότα μέχρι τῆσδε τῆς ἡμέρας ἐπαίνου μᾶλλον ἄξιον ἢ φθόνου· διὰ γὰρ οὐδὲν ἄλλο μοι δοκεῖ παρεσκευάσαι τόνδε μοι τὸν κίνδυνον οὗτος ἢ διὰ φθόνον.
- 2 Καίτοι ὅστις τούτοις φθονεῖ, οὓς οἱ ἄλλοι ἐλεοῦσι, τίνος ἂν ὑμῖν ὁ τοιοῦτος ἀποσχέσθαι δοκεῖ πονηρίας; Οὐ γὰρ ἔνεκα χρημάτων με συκοφαντεῖ οὐδ' ὡς ἐχθρὸν ἑαυτοῦ με τιμωρεῖται· διὰ γὰρ τὴν πονηρίαν αὐτοῦ οὔτε φίλῳ οὔτε ἐχθρῷ πάποτ' ἐχρησάμην αὐτῷ. Ἦδη τοίνυν, ὧ βουλή, δῆλός ἐστι φθονῶν, ὅτι τοιαύτη κεχρημένος συμφορᾷ τούτου βελτίων εἰμί πολίτης. Καὶ γὰρ οἶμαι δεῖν, ὧ βουλή, τὰ τοῦ σώματος δυστυχήματα τοῖς τῆς ψυχῆς ἐπιτηδεύμασιν ἰᾶσθαι. Εἰ γὰρ ἐξ ἴσου τῇ συμφορᾷ καὶ τὴν διάνοιαν ἐξω καὶ τὸν ἄλλον βίον διάξω, τί τούτου διοίσω;
- 4 Περὶ μὲν οὖν τούτων τοσαῦτά μοι εἰρήσθω· ὑπὲρ ὧν δέ μοι προσήκει λέγειν, ὡς ἂν οἶόν τε διὰ βραχυτάτων ἐρῶ. Φησὶ γὰρ ὁ κατήγορος οὐ δικαίως με λαμβάνειν τὸ παρὰ τῆς πόλεως ἀργύριον· καὶ γὰρ τῷ σώματι δύνασθαι καὶ οὐκ εἶναι τῶν ἀδυνάτων, καὶ τέχνην ἐπίστασθαι τοιαύτην, ὥστε καὶ
- 5 ἄνευ τοῦ διδομένου τούτου ζῆν. Καὶ τεκμηρίους χρῆται τῆς μὲν τοῦ σώματος ῥώμης, ὅτι ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀναβαίνω, τῆς δὲ ἐν τῇ τέχνῃ εὐπορίας, ὅτι δύναμαι συνεῖναι δυναμένοις ἀνθρώποις ἀναλίσκειν.
- 6 Τὴν μὲν οὖν ἐκ τῆς τέχνης εὐπορίαν καὶ τὸν ἄλλον τὸν ἐμὸν βίον, οἶος τυγχάνει, πάντας ὑμᾶς οἶομαι γινώσκειν· ὅμως δὲ καὶ γὰρ διὰ βραχέων ἐρῶ. Ἐμοὶ γὰρ ὁ μὲν πατὴρ κατέλιπεν οὐδέν, τὴν δὲ μητέρα τελευτήσασαν πέπαυμαι τρέ-

φων τρίτον ἔτος τουτί, παῖδες δέ μοι οὐπω εἰσίν, οἳ με θεραπεύσουσι. Τέχνην δὲ κέκτημαι βραχέα δυναμένην ὠφελεῖν, ἣν αὐτὸς μὲν ἤδη χαλεπῶς ἐργάζομαι, τὸν διαδεξόμενον δ' αὐτὴν οὐπω δύναμαι κτήσασθαι. Πρόσοδος δέ μοι οὐκ ἔστιν ἄλλη πλὴν ταύτης, ἣν ἂν ἀφέλησθέ με, κινδυνεύοισιμ' ἂν ὑπὸ τῇ δυσχερεστάτῃ γενέσθαι τύχη.

Μὴ τοίνυν, ἐπειδὴ γε ἔστιν, ὦ βουλή, σῶσαι με δικαίως, ⁷ ἀπολέσητε ἀδίκως· μηδέ, ἃ νεωτέρῳ καὶ μᾶλλον ἐρρωμένῳ ὄντι ἔδοτε, πρεσβύτερον καὶ ἀσθενέστερον γιγνόμενον ἀφέλησθε· μηδέ πρότερον καὶ περὶ τοὺς οὐδὲν ἔχοντας κακὸν ἐλεημονέστατοι δοκοῦντες εἶναι νυνὶ διὰ τοῦτον τοὺς καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἐλεεινοὺς ὄντας ἀγρίως ἀποδέξησθε· μηδ' ἐμὲ τολμήσαντες ἀδικῆσαι καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ὁμοίως ἐμοὶ διαχειμένους ἀθυμῆσαι ποιήσητε. Καὶ γὰρ ἂν ἄτοπον εἴη, ὦ βουλή, ⁸ εἰ, ὅτε μὲν ἀπλή μοι ἦν ἡ συμφορά, τότε μὲν φαινοίμην λαμβάνων τὸ ἀργύριον τοῦτο, νῦν δ', ἐπειδὴ καὶ γῆρας καὶ νόσοι καὶ τὰ τούτοις ἐπόμενα κακὰ προσγίγνεται μοι, τοῦτ' ἀφαιρεθείην.

Δοκεῖ δέ μοι τῆς πενίας τῆς ἐμῆς τὸ μέγεθος ὁ κατήγορος ⁹ ἂν ἐπιδειῖξαι σαφέστατα μόνος ἀνθρώπων. Εἰ γὰρ ἐγὼ κατασταθεὶς χορηγὸς τραγωδοῖς προκαλεσαίμην αὐτὸν εἰς ἀντίδοσιν, δεκάκις ἂν ἔλοιτο χορηγῆσαι μᾶλλον ἢ ἀντιδοῦναι ἅπαξ. Καὶ πῶς οὐ δεινὸν ἔστι νῦν μὲν κατηγορεῖν, ὡς διὰ πολλὴν εὐπορίαν ἐξ ἴσου δύναμαι συνεῖναι τοῖς πλουσιωτάτοις, εἰ δέ, ὣν ἐγὼ λέγω, τύχοι τι γενόμενον, ὁμολογεῖν τοιοῦτον εἶναι με καὶ ἔτι πονηρότερον;

Περὶ δὲ τῆς ἐμῆς ἱππικῆς, ἧς οὗτος ἐτόλμησε μνησθῆναι ¹⁰ πρὸς ὑμᾶς, οὔτε τὴν τύχην δείσας οὔτε ὑμᾶς αἰσχυρθεῖς, οὐ πολὺς ὁ λόγος. Ἐγὼ γὰρ ἠγοῦμαι, ὦ βουλή, πάντας τοὺς ἔχοντάς τι δυστύχημα τοῦτο ζητεῖν καὶ τοῦτο φιλοσοφεῖν, ὅπως ὡς ἀλυπότατα μεταχειριοῦνται τὸ συμβεβηκὸς πάθος.

Ἦν εἷς ἐγώ, καὶ περιπεπτωκῶς τοιαύτη συμφορᾷ ταύτην ἐμαυτῷ ῥαστώνην ἐξῆῦρον εἰς τὰς ὁδοὺς τὰς μακροτέρας τῶν ἀναγκαίων.

- 11 Ὁ δὲ μέγιστον, ᾧ βουλή, τεκμήριον, ὅτι διὰ τὴν συμφορὰν ἀλλ' οὐ διὰ τὴν ὕβριν, ὡς οὗτός φησιν, ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀναβαίνω, ῥᾶδιόν ἐστι μαθεῖν· εἰ γὰρ ἐκεκτῆμην οὐσίαν, ἐπ' ἀστράβης ἂν ὠχούμην, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τοὺς ἀλλοτρίους ἵππους ἀνάβαινον· νυνὶ δέ, ἐπειδὴ τοιοῦτον οὐ δύναμαι κτήσασθαι, τοῖς ἀλλοτρίοις ἵπποις ἀναγκάζομαι χρῆσθαι πολλάκις.
- 12 Καίτοι πῶς οὐκ ἄτοπόν ἐστιν, ᾧ βουλή, τοῦτον αὐτόν, εἰ μὲν ἐπ' ἀστράβης ὀχούμενον ἐώρα με, σιωπᾶν (τί γὰρ ἂν καὶ ἔλεγεν;), ὅτι δ' ἐπὶ τοὺς ἠτημένους ἵππους ἀναβαίνω, πειρᾶσθαι πείθειν ὑμᾶς, ὡς δυνατός εἰμι; Καὶ ὅτι μὲν δυοῖν βακτηρίαιν χρῶμαι, τῶν ἄλλων μιᾷ χρωμένων, μὴ κατηγορεῖν, ὡς καὶ τοῦτο τῶν δυναμένων ἐστίν, ὅτι δ' ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀναβαίνω, τεκμηρίῳ χρῆσθαι πρὸς ὑμᾶς, ὡς εἰμι τῶν δυναμένων; Οἷς ἐγὼ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ἀμφοτέροις χρῶμαι.
- 13 Τοσοῦτον δὲ διενήνοχεν ἀναισχυντίᾳ τῶν ἀπάντων ἀνθρώπων, ὥστε ὑμᾶς πειρᾶται πείθειν, τοσοῦτους ὄντας εἷς ὢν, ὡς οὐκ εἰμι τῶν ἀδυνάτων ἐγώ. Καίτοι εἰ τοῦτο πείσει τινὰς ὑμῶν, ᾧ βουλή, τί με κωλύει κληροῦσθαι τῶν ἐννέα ἀρχόντων καὶ ὑμᾶς ἐμοῦ μὲν ἀφελέσθαι τὸν ὀβολὸν ὡς ὑγαίνοντος, τούτῳ δὲ ψηφίσασθαι πάντας ὡς ἀναπήρω; Οὐ γὰρ δήπου τὸν αὐτὸν ὑμεῖς μὲν ὡς δυνάμενον ἀφαιρήσεσθε τὸ διδόμενον, οἱ δὲ θεσμοθέται ὡς ἀδύνατον ὄντα κληροῦσθαι
- 14 κωλύσουσιν. Ἀλλὰ γὰρ οὔτε ὑμεῖς τούτῳ τὴν αὐτὴν ἔχετε γνώμην οὔθ' οὗτος ὑμῖν, εὖ ποιῶν. Ὁ μὲν γὰρ ὥσπερ ἐπικλήρου τῆς συμφορᾶς οὔσης ἀμφισβητήσων ἤκει καὶ πειρᾶται πείθειν ὑμᾶς, ὡς οὐκ εἰμι τοιοῦτος, οἷον ὑμεῖς ὁρᾶτε πάντες· ὑμεῖς δὲ (ὃ τῶν εὖ φρονούντων ἔργον ἐστὶ) μᾶλλον πιστεύετε τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν ὀφθαλμοῖς ἢ τοῖς τούτου λόγοις.

Λέγει δέ, ὡς ὑβριστῆς εἰμι καὶ βίαιος καὶ λίαν ἀσελγῶς ¹⁵
 διαχειόμενος, ὥσπερ, εἰ φοβερῶς ὀνομάσειε, μέλλων ἀληθῆ
 λέγειν, ἀλλ' οὐκ, ἐὰν πάνυ πραόνως, ταῦτα ποιήσω. Ἐγὼ
 δ' ὑμᾶς, ὦ βουλή, σαφῶς οἶμαι δεῖν διαγιγνώσκειν, οἷς τ'
 ἐγχωρεῖ τῶν ἀνθρώπων ὑβρισταῖς εἶναι καὶ οἷς οὐ προσήκει.
 Οὐ γὰρ τοὺς πενομένους καὶ λίαν ἀπόρως διαχειμένους ὑβρί- ¹⁶
 ζειν εἰκόσ, ἀλλὰ τοὺς πολλῶ πλείω τῶν ἀναγκαίων κεκτημέ-
 νους· οὐδὲ τοὺς ἀδυνάτους τοῖς σώμασιν ὄντας, ἀλλὰ τοὺς
 μάλιστα πιστεύοντας ταῖς αὐτῶν ῥώμασι· οὐδὲ τοὺς ἤδη προ-
 βεβηκότας τῇ ἡλικίᾳ, ἀλλὰ τοὺς ἔτι νέους καὶ νέαις ταῖς δια-
 νοίαις χρωμένους.

Οἱ μὲν γὰρ πλούσιοι τοῖς χρήμασιν ἐξωνοῦνται τοὺς κιν- ¹⁷
 δύνους, οἱ δὲ πένητες ὑπὸ τῆς παρουσίας ἀπορίας σωφρονεῖν
 ἀναγκάζονται· καὶ οἱ μὲν νέοι συγγνώμης ἀξιοῦνται τυγχά-
 νειν παρὰ τῶν πρεσβυτέρων, τοῖς δὲ πρεσβυτέροις ἐξαμαρτά-
 νουσιν ὁμοίως ἐπιτιμῶσιν ἀμφοτέροι· καὶ τοῖς μὲν ἰσχυροῖς ¹⁸
 ἐγχωρεῖ μηδὲν αὐτοῖς πάσχουσιν, οὓς ἂν βουληθῶσιν, ὑβρί-
 ζειν, τοῖς δὲ ἀσθενέσιν οὐκ ἔστιν οὔτε ὑβρίζομένοις ἀμύνε-
 σθαι τοὺς ὑπάρξαντας οὔτε ὑβρίζειν βουλομένοις περιγίγνε-
 σθαι τῶν ἀδικουμένων. Ὡστε μοι δοκεῖ ὁ κατήγορος εἰπεῖν
 περὶ τῆς ἐμῆς ὕβρεως οὐ σπουδάζων, ἀλλὰ παίζων, οὐδ' ὑμᾶς
 πεῖσαι βουλόμενος, ὡς εἰμι τοιοῦτος, ἀλλ' ἐμὲ κωμωδεῖν βου-
 λόμενος, ὥσπερ τι καλὸν ποιῶν.

"Ἐτι δὲ καὶ συλλέγεσθαί φησιν ἀνθρώπους ὡς ἐμὲ πο- ¹⁹
 νηροὺς καὶ πολλοὺς, οἳ τὰ μὲν ἑαυτῶν ἀνηλώκασι, τοῖς δὲ τὰ
 σφέτερα σφίζειν βουλομένοις ἐπιβουλεύουσιν. Ὑμεῖς δὲ ἐνθυ-
 μήθητε πάντες, ὅτι ταῦτα λέγων οὐδὲν ἐμοῦ κατηγορεῖ μᾶλ-
 λον ἢ τῶν ἄλλων, ὅσοι τέχνας ἔχουσιν, οὐδὲ τῶν ὡς ἐμὲ εἰσι-
 ὄντων μᾶλλον ἢ τῶν ὡς τοὺς ἄλλους δημιουργούς. Ἐκαστος ²⁰
 γὰρ ὑμῶν εἴθιστα προσφοιτᾷν ὁ μὲν πρὸς μυροπωλεῖον, ὁ
 δὲ πρὸς κουρεῖον, ὁ δὲ πρὸς σκυτοτομεῖον, ὁ δ' ὅποι ἂν τύχη,

καὶ πλεῖστοι μὲν ὡς τοὺς ἐγγυτάτω τῆς ἀγορᾶς κατεσκευασμένους, ἐλάχιστοι δὲ ὡς τοὺς πλεῖστον ἀπέχοντας αὐτῆς· ὥστ' εἴ τις ὑμῶν πονηρίαν καταγνώσεται τῶν ὡς ἐμὲ εἰσιόντων, δῆλον ὅτι καὶ τῶν παρὰ τοῖς ἄλλοις διατριβόντων· εἰ δὲ κάκειων, ἀπάντων Ἀθηναίων ἅπαντες γὰρ εἴθισθε προσφοιτᾶν καὶ διατρίβειν ἀμουγέπου.

- 21 Ἀλλὰ γὰρ οὐκ οἶδα, ὅ τι δεῖ λίαν με ἀκριβῶς ἀπολογούμενον πρὸς ἓν ἕκαστον ὑμῖν τῶν εἰρημένων ἐνοχλεῖν πλείω χρόνον. Εἰ γὰρ ὑπὲρ τῶν μεγίστων εἴρηκα, τί δεῖ περὶ τῶν φαύλων ὁμοίως τούτῳ σπουδάζειν; Ἐγὼ δ' ὑμῶν, ὦ βουλή, δέομαι πάντων τὴν αὐτὴν ἔχειν περὶ ἐμοῦ διάνοιαν,
- 22 ἤνπερ καὶ πρότερον. Μὴ οὖν, οὗ μόνου μεταλαβεῖν ἔδωκεν ἡ τύχη μοι τῶν ἐν τῇ πατρίδι, τούτου διὰ τουτονὶ ἀποστερήσητέ με· μηδ', ἃ πάλαι κοινῇ πάντες ἔδοτέ μοι, νῦν οὗτος εἰς ὧν πείσῃ πάλιν ὑμᾶς ἀφελέσθαι. Ἐπειδὴ γὰρ, ὦ βουλή, τῶν μεγίστων ἀρχῶν ὁ δαίμων ἀπεστέρησεν ἡμᾶς, ἡ πόλις ἡμῖν ἐψηφίσαστο τοῦτο τὸ ἀργύριον, ἡγουμένη κοινὰς εἶναι
- 23 τὰς τύχας τοῖς ἅπασι καὶ τῶν κακῶν καὶ τῶν ἀγαθῶν. Πῶς οὖν οὐκ ἂν δειλαιότατος εἴην, εἰ τῶν μὲν καλλίστων καὶ μεγίστων διὰ τὴν συμφορὰν ἀπεστερημένος εἴην, ἃ δ' ἡ πόλις ἔδωκε προνοηθεῖσα τῶν οὕτως διαχειμένων, διὰ τὸν κατήγορον ἀφαιρεθείην; Μηδαμῶς, ὦ βουλή, ταύτῃ θῆσθε τὴν ψῆφον.
- 24 Διὰ τί γὰρ ἂν καὶ τύχοιμι τοιούτων ὑμῶν; Πότερον ὅτι δι' ἐμέ τις εἰς ἀγῶνα πώποτε καταστάς ἀπώλεσε τὴν οὐσίαν; Ἄλλ' οὐδ' ἂν εἰς ἀποδείξειεν. Ἄλλ' ὅτι πολυπράγμων εἰμι καὶ θρασὺς καὶ φιλαπεχθήμων; Ἄλλ' οὐδ' ἂν αὐτὸς φήσειεν, εἰ μὴ βούλοιο καὶ τοῦτο ψεύδεσθαι τοῖς ἄλλοις ὁμοίως. Ἄλλ' ὅτι λίαν ὑβριστῆς καὶ βίαιος; Ἄλλ' οὐ τοιαύταις ἀφορ-
- 25 μαῖς τοῦ βίου πρὸς τὰ τοιαῦτα τυγχάνω χρώμενος. Ἄλλ' ὅτι ἐπὶ τῶν τριάκοντα γενόμενος ἐν δυνάμει κακῶς ἐποίησα πολ-

λοὺς τῶν πολιτῶν; Ἀλλὰ μετὰ τοῦ ὑμετέρου πλήθους ἔφυγον εἰς Χαλκίδα, καὶ ἐξόν μοι μετ' ἐκείνων ἀδεῶς πολιτεύεσθαι, μεθ' ὑμῶν εἰλόμην κινδυνεύειν ἀπελθόν.

Μὴ τοίνυν, ᾧ βουλή, μηδὲν ἡμαρτηκῶς ὁμοίων ὑμῶν ²⁶ τύχοιμι τοῖς πολλὰ ἡδίκηκόσιν, ἀλλὰ τὴν αὐτὴν ψῆφον θέσθε περὶ ἐμοῦ ταῖς ἄλλαις βουλαῖς, ἀναμνησθέντες, ὅτι οὔτε χρέματα διαχειρίσας τῆς πόλεως δίδωμι λόγον αὐτῶν οὔτε ἀρχὴν ἄρξας οὐδεμίαν εὐθύνας ὑπέχω νῦν αὐτῆς, ἀλλὰ περὶ ὀβολοῦ μόνον ποιοῦμαι τοὺς λόγους. Καὶ οὕτως ὑμεῖς μὲν ²⁷ τὰ δίκαια γνώσεσθε πάντες, ἐγὼ δὲ τούτων ὑμῖν τυχόν ἔξω τὴν χάριν, οὗτος δὲ τοῦ λοιποῦ μαθήσεται μὴ τοῖς ἀσθενεστέροις ἐπιβουλεύειν, ἀλλὰ τῶν ὁμοίων αὐτῷ περιγίγνεσθαι.

3. ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΣΙΤΟΠΩΛΩΝ

Εἰσαγωγή. Ἡ Ἀττικὴ παρήγε κατὰ τὴν ἀρχαιότητα — ὅπως καὶ σήμερον — ἀφθόνως ἔλαιον, σῦκα καὶ διαφόρους ὀπώρας, ἀλλὰ σίτον ἐλάχιστον, μὴ ἐπαρκούντα διὰ τὸν πυκνὸν πληθυσμὸν αὐτῆς, ὁ ὁποῖος ὑπερέβαινε τὰς 500.000 κατοίκων, ἐντοπίων καὶ ξένων διὰ τοῦτο ἤγαγκάζοντο οἱ Ἀθηναῖοι νὰ μετακομίζον σίτον ἐκ τῆς Σικελίας, ἐκ τῆς Αἰγύπτου, τῆς Κύπρου, τῆς Θράκης καὶ πρὸ πάντων ἐκ τοῦ Πόντου.

Ἐδείκνυε δὲ ἡ ἀθηναϊκὴ πολιτεία μεγίστην μέριμναν ὡς πρὸς τὸ ἐμπόριον τοῦ σίτου· οὕτω πρὸς πρόληψιν ἐνδεχομένης σιτοδείας ἐφρόντιζε νὰ ὑπάρχη εἰς τὰς ἀποθήκας σίτος ἀφθονος καὶ διὰ νόμου ὑπεχρέωνε τοὺς ἐμπόρους, τοὺς ἀπερχομένους εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν πρὸς ἀγορὰν σίτου, νὰ μεταφέρουν αὐτὸν εἰς Πειραιᾶ, οὐχὶ δὲ εἰς ἄλλους λιμένας, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐπεδίωκον οὗτοι, ὡσάκις ἡ τιμὴ τοῦ σίτου ἐξέπιπτεν εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν Ἀθηῶν. Ὡσαύτως πρὸς πρόληψιν τῶν ἀδικιῶν καὶ πονηριῶν τῶν σιτοπωλῶν, οἱ ὁποῖοι μέτοικοι ὄντες μετήρχοντο τα πάντα, διὰ νὰ αἰσχροκεροῦν, εἶχε λάβει τὰ ἐξῆς μέτρα.

Πρῶτον, κατ' ἔτος ἐξέλεγεν ἰδίους ἄρχοντας, τοὺς σιτοφύλακας, πέντε διὰ τὰς Ἀθήνας καὶ πέντε διὰ τὸν Πειραιᾶ, οἱ ὁποῖοι ἔργον εἶχον νὰ καταγράφουν τὸ ποσὸν τοῦ εἰσκομιζομένου σίτου καὶ νὰ μεριμνοῦν, ὥστε νὰ μὴ πωλῆται ὁ σίτος, τὰ ἄλευρα καὶ ὁ ἄρτος εἰς ἀνωτέραν τῆς ὀρισθείσης τιμῆν. Δεύτερον, εἶχε ψηφίσει δύο νόμους, διὰ τῶν ὁποίων ἀπηγορεύετο ἐπὶ ποιῆ θανάτου εἰς τοὺς σιτοπώλας α') νὰ ἀγοράζον συνεταιρικῶς καὶ εἰς βῆρος τῶν σιτεμπόρων σίτον περισσότερον τῶν πενήτηκοντα φορμῶν* ἢ μεδίμων, καὶ β') νὰ κερδίζον περισσότερον τοῦ ἐνὸς ὀβολοῦ ἐκ τῆς πωλήσεως ἐκάστου μεδίμου.

Ἄλλ' ἀμφοτέρους τοὺς νόμους τούτους παρέβησαν οἱ σιτοπῶλαι τοῦ παρόντος λόγου καὶ διὰ τοῦτο ἐγένετο καταγγελία κατ' αὐτῶν εἰς τὴν βουλὴν τῶν πεντακοσίων· αὕτη κατ' ἀρχὰς μὲν ἠθέλε νὰ καταδικάσῃ τοὺς εἰς θάνατον χωρὶς νὰ διεξαχθῆ δίκη, ἀλλ' ἔπειτα τῇ προτάσει βουλευτοῦ τινὸς — τοῦ ρήτορος τοῦ παρόντος λόγου — παρέπεμψε

* Ὁ φορμὸς ἴτο μέτρον διὰ τὰ σιτηρὰ ἰσοδυναμοῦν πρὸς ἓνα μέδιμον (ἴτοι 40 περίπου ὀκάδας).

τὴν ὑπόθεσιν εἰς τακτικὸν δικαστήριον, τὴν 'Ηλιαίαν' ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τούτου, προεδρευομένου ὑπὸ τῶν θεσμοθετῶν, παρουσιάζεις ὁ ἐν τῇ βουλῇ προτείνεις τὴν παραπομπὴν τῆς ὑποθέσεως εἰς τὸ δικαστήριον βουλευτῆς ἀπαγγέλλει τὸν παρόντα λόγον, τὸν ὅποιον χάριν αὐτοῦ ἔγραψεν ὁ Λυσίας.

ἽΟ λόγος ἀπηγγέθη κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὸ 386 π.Χ.

Πολλοί μοι προσελθύθασιν, ὧ ἄνδρες δικασταί, θαυμάζοντες, ὅτι ἐγὼ τῶν σιτοπωλῶν ἐν τῇ βουλῇ κατηγοροῦν, καὶ λέγοντες, ὅτι ὑμεῖς, εἰ ὡς μάλιστα αὐτοὺς ἀδικεῖν ἠγεῖσθε, οὐδὲν ἤττον καὶ τοὺς περὶ τούτων ποιουμένους τοὺς λόγους συκοφαντεῖν νομίζετε. Ὅθεν οὖν ἠνάγκασμαι κατηγορεῖν αὐτῶν, περὶ τούτων πρῶτον εἰπεῖν βούλομαι.

Ἐπειδὴ γάρ οἱ πρυτάνεις ἀπέδωσαν εἰς τὴν βουλήν περὶ αὐτῶν, οὕτως ὠργίσθησαν αὐτοῖς, ὥστε ἔλεγόν τινες τῶν ῥητόρων, ὡς ἀκρίτους αὐτοὺς χρὴ τοῖς ἔνδεκα παραδοῦναι θανάτῳ ζημιῶσαι. Ἐγούμενος δὲ ἐγὼ δεινὸν εἶναι τοιαῦτα ἐθίζεσθαι ποιεῖν τὴν βουλήν, ἀναστάς εἶπον, ὅτι μοι δοκοῖ κρῖνειν τοὺς σιτοπώλας κατὰ τὸν νόμον, νομίζω εἰ μὲν εἰσιν ἄξια θανάτου εἰργασμένοι, ὑμᾶς οὐδὲν ἤττον ἡμῶν γνώσεσθαι τὰ δίκαια, εἰ δὲ μηδὲν ἀδικοῦσιν, οὐ δεῖν αὐτοὺς ἀκρίτους ἀπολωλέναι.

Πεισθείσης δὲ τῆς βουλῆς ταῦτα, διαβάλλειν ἐπεχείρουν με λέγοντες, ὡς ἐγὼ σωτηρίας ἕνεκα τῆς τῶν σιτοπωλῶν τοὺς λόγους τούτους ἐποιούμην. Πρὸς μὲν οὖν τὴν βουλήν, ὅτ' ἦν αὐτοῖς ἡ κρίσις, ἔργῳ ἀπελογησάμην· τῶν γὰρ ἄλλων ἡσυχίαν ἀγόντων ἀναστάς αὐτῶν κατηγοροῦν καὶ πᾶσι φανερόν ἐποίησα, ὅτι οὐχ ὑπὲρ τούτων ἔλεγον, ἀλλὰ τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις ἐβόηθουν.

Ἐρξάμην μὲν οὖν τούτων ἕνεκα, δεδιὼς τὰς αἰτίας· αἰσχρὸν δ' ἡγοῦμαι πρότερον παύσασθαι, πρὶν ἂν ὑμεῖς περὶ αὐτῶν, ὅ τι ἂν βούλησθε, ψηφίσησθε.

- 5 Καὶ πρῶτον μὲν ἀνάβηθι καὶ εἶπέ σὺ ἐμοί· μέτοικος εἶ;
 «Ναί». Μετοιχεῖς δὲ πότερον ὡς πεισόμενος τοῖς νόμοις τοῖς
 τῆς πόλεως ἢ ὡς ποιήσω, ὅ τι ἂν βούλῃ; « Ὡς πεισόμενος ».
 Ἄλλο τι οὖν ἢ ἀξιοῖς ἀποθανεῖν, εἴ τι πεποίηκας παρὰ τοὺς
 νόμους, ἐφ' οἷς θάνατος ἢ ζημία; « Ἐγώ γε ». Ἀπόκριται δὴ
 μοι, εἰ ὁμολογεῖς πλείω σῖτον συμπρίασθαι πεντήκοντα φορ-
 μῶν, ὧν ὁ νόμος ἐξεῖναι κελεύει. « Ἐγὼ τῶν ἀρχόντων κε-
 λευόντων συνεπριάμην ».
- 6 Ἐὰν μὲν τοίνυν ἀποδείξῃ, ὧ ἄνδρες δικασταί, ὡς ἔστι
 νόμος, ὃς κελεύει τοὺς σιτοπώλας συνωνεῖσθαι τὸν σῖτον,
 ἐὰν οἱ ἄρχοντες κελεύωσιν, ἀποψηφίσασθε· εἰ δὲ μή, δίκαιον
 ὑμᾶς καταψηφίσασθαι. Ἡμεῖς γὰρ ὑμῖν παρεσχόμεθα τὸν
 νόμον, ὃς ἀπαγορεύει μηδένα τῶν ἐν τῇ πόλει πλείω σῖτον
 πεντήκοντα φορμῶν συνωνεῖσθαι.
- 7 Χρῆν μὲν τοίνυν, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἱκανὴν εἶναι ταύ-
 τῃ τὴν κατηγορίαν, ἐπειδὴ οὗτος μὲν ὁμολογεῖ συμπρίασθαι,
 ὁ δὲ νόμος ἀπαγορεύων φαίνεται, ὑμεῖς δὲ κατὰ τοὺς νόμους
 ὁμωμόκατε ψηφιεῖσθαι· ὅμως δ' ἴνα πεισθῆτε, ὅτι καὶ κατὰ
 τῶν ἀρχόντων ψεύδονται, ἀνάγκη διὰ μακροτέρων εἰπεῖν
 περὶ αὐτῶν.
- 8 Ἐπειδὴ γὰρ οὔτοι τὴν αἰτίαν εἰς ἐκείνους ἀνέφερον,
 παρακαλέσαντες τοὺς ἄρχοντας ἠρωτῶμεν. Καὶ οἱ μὲν τέτ-
 τARES οὐδὲν ἔφασαν εἰδέναί τοῦ πράγματος, Ἄνυτος δ' ἔλε-
 γεν, ὡς τοῦ προτέρου χειμῶνος, ἐπειδὴ τίμιος ἦν ὁ σῖτος, τού-
 των ὑπερβαλλόντων ἀλλήλους καὶ πρὸς σφᾶς αὐτοὺς μαχο-
 μένων συμβουλεύσειεν αὐτοῖς παύσασθαι φιλονικουσί, ἡγού-
 μενος συμφέρειν ὑμῖν τοῖς παρὰ τούτων ὠνουμένοις ὡς ἀξιώ-
 τατον τούτους πρίασθαι· δεῖν γὰρ αὐτοὺς ὀβολῶ μόνον
- 9 πωλεῖν τιμιώτερον. Ὡς τοίνυν οὐ συμπριαμένους καταθέ-
 σθαι ἐκέλευεν αὐτούς, ἀλλὰ μὴ ἀλλήλοις ἀντωνεῖσθαι συνε-
 βούλευεν, αὐτὸν ὑμῖν Ἄνυτον μάρτυρα παρέξομαι, καὶ ὡς

οὗτος μὲν ἐπὶ τῆς προτέρας βουλῆς τούτους εἶπε τοὺς λόγους, οὗτοι δὲ τῆτες συνωνούμενοι φαίνονται.

Μαρτυρία

“Ὅτι μὲν τοίνυν οὐχ ὑπὸ τῶν ἀρχόντων κελευσθέντες 10
 συνεπρίαντο τὸν σῆτον, ἀκηκόατε· ἡγοῦμαι δέ, ἐὰν ὡς μάλιστα
 περὶ τούτων ἀληθῆ λέγωσιν, οὐχ ὑπὲρ αὐτῶν αὐτοὺς ἀπολογή-
 σεσθαι, ἀλλὰ τούτων κατηγορήσειν· περὶ γὰρ ὧν εἰσι νόμοι
 διαρρήδην γεγραμμένοι, πῶς οὐ χρῆ διδόναι δίκην καὶ τοὺς μὴ
 πειθόμενους καὶ τοὺς κελεύοντας τούτοις τάναντία πράττειν;

Ἄλλὰ γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, οἴομαι αὐτοὺς ἐπὶ μὲν 11
 τούτῳ τῷ λόγῳ οὐκ ἐλεήσεσθαι· ἴσως δ' ἐροῦσιν, ὥσπερ καὶ
 ἐν τῇ βουλῇ, ὡς ἐπ' εὐνοίᾳ τῆς πόλεως συνεωνοῦντο τὸν σῆ-
 τον, ἴν' ὡς ἀξιότατον ἡμῖν πωλοῖεν. Μέγιστον δ' ὑμῖν ἐρῶ
 καὶ περιφανέστατον τεκμήριον, ὅτι ψεύδονται. Ἐχρῶν γάρ 12
 αὐτούς, εἶπερ ὑμῶν ἕνεκα ἔπραττον ταῦτα, φαίνεσθαι τῆς
 αὐτῆς τιμῆς πολλὰς ἡμέρας πωλοῦντας, ἕως ὃ συνεωνημένος
 αὐτοὺς ἐπέλιπε· νῦν δ' ἐνίοτε τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐπώλουν
 δραχμῇ τιμιώτερον, ὥσπερ κατὰ μέδιμνον συνωνούμενοι. Καὶ
 τούτων ὑμᾶς μάρτυρας παρέχομαι.

Δεινὸν δέ μοι δοκεῖ εἶναι, εἰ, ὅταν μὲν εἰσφορὰν εἰσενεγ- 13
 κεῖν δέη, ἦν πάντες εἰσεσθαι μέλλουσιν, οὐκ ἐθέλουσιν,
 ἀλλὰ πενίαν προφασίζονται, ἐφ' οἷς δὲ θάνατός ἐστιν ἡ ζη-
 μία καὶ λαθεῖν αὐτοῖς συνέφερε, ταῦτα ἐπ' εὐνοίᾳ φασὶ τῇ
 ὑμετέρᾳ παρανομηῆσαι. Καίτοι πάντες ἐπίστασθε, ὅτι τού-
 τοις ἥκιστα προσήκει τοιούτους ποιεῖσθαι λόγους. Τάναντία
 γὰρ αὐτοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις συμφέρε· τότε γὰρ πλεῖστα κερ-
 δαίνουσιν, ὅταν κακοῦ τινος ἀπαγγελθέντος τῇ πόλει τίμιον
 τὸν σῆτον πωλῶσιν.

Οὕτω δ' ἄσμενοι τὰς συμφορὰς τὰς ὑμετέρας ὀρῶσιν, 14
 ὥστε τὰς μὲν πρότεροι τῶν ἄλλων πυνθάνονται, τὰς δ' αὐτοῖ

- λογοποιοῦσιν, ἢ τὰς ναῦς διεφθάρθαι τὰς ἐν τῷ Πόντῳ ἢ ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐκπλεούσας συνειληφθαι ἢ τὰ ἐμπόρια κεκληῖσθαι ἢ τὰς σπονδὰς μέλλειν ἀπορρηθῆσθαι· καὶ εἰς τοῦτ' ἐχθρας ἐηλύθασιν, ὥστ' ἐν τοῖς καιροῖς ἐπιβουλεύουσιν ὑμῖν, ὥσπερ οἱ πολέμιοι. Ὅταν γὰρ μάλιστα σίτου τυγχάνητε δεόμενοι, ἀναρπάζουσιν οὗτοι καὶ οὐκ ἐθέλουσι πωλεῖν, ἵνα μὴ περὶ τῆς τιμῆς διαφερώμεθα, ἀλλ' ἀγαπῶμεν, ἐὰν ὅποσουτινοσοῦν πριάμενοι παρ' αὐτῶν ἀπέλθωμεν· ὥστ' ἐνίστε εἰρήνης οὔσης ὑπὸ τούτων πολιορκούμεθα.
- 16 Οὕτω δὲ πάλαι περὶ τῆς τούτων πανουργίας καὶ κακονοίας ἢ πόλις ἔγνωκεν, ὥστ' ἐπὶ μὲν τοῖς ἄλλοις ὠνίοις ἅπασιν τοὺς ἀγορανόμους φύλακας κατεστήσατε, ἐπὶ δὲ ταύτῃ μόνῃ τῇ τέχνῃ χωρὶς σιτοφύλακας ἀποκληροῦτε· καὶ πολλάκις ἤδη παρ' ἐκείνων πολιτῶν ὄντων δίκην τὴν μεγίστην ἐλάβετε, ὅτι οὐχ οἰοί τ' ἦσαν τῆς τούτων πονηρίας ἐπικρατῆσαι. Καίτοι τί χρὴ αὐτοὺς τοὺς ἀδικοῦντας ὑφ' ὑμῶν πάσχειν, ὅποτε καὶ τοὺς οὐ δυναμένους φυλάττειν ἀποκτείνετε;
- 17 Ἐνθυμεῖσθαι δὲ χρὴ, ὅτι ἀδύνατον ὑμῖν ἐστὶν ἀποψηφισασθαι. Εἰ γὰρ ἀπογνώσεσθε ὁμολογούντων αὐτῶν ἐπὶ τοὺς ἐμπόρους συνίστασθαι, δόξεθ' ὑμεῖς ἐπιβουλεύειν τοῖς εἰσπλέουσιν. Εἰ μὲν γὰρ ἄλλην τινὰ ἀπολογίαν ἐποιοῦντο, οὐδεὶς ἂν εἶχε τοῖς ἀποψηφισαμένοις ἐπιτιμᾶν· ἐφ' ὑμῖν γὰρ ὅποτέροις βούλεσθε πιστεύειν· νῦν δὲ πῶς οὐ δεινὰ ἂν δόξαίτε ποιεῖν, εἰ τοὺς ὁμολογοῦντας παρανομεῖν ἀζημίους
- 18 ἀφήσετε; Ἀναμνήσθητε δέ, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι πολλῶν ἤδη ἐχόντων ταύτην τὴν αἰτίαν ἀρνούμενων καὶ μάρτυρας παρεχομένων θάνατον κατέγνωτε, πιστοτέρους ἡγησάμενοι τοὺς τῶν κατηγορῶν λόγους. Καίτοι πῶς ἂν οὐ θαυμαστὸν εἶη, εἰ περὶ τῶν αὐτῶν ἀμαρτημάτων δικάζοντες μᾶλλον ἐπιθυμεῖτε παρὰ τῶν ἀρνούμενων δίκην λαμβάνειν;
- 19 Καὶ μὲν δὴ, ὦ ἄνδρες δικασταί, πᾶσιν ἡγοῦμαι φανε-

ρὸν εἶναι, ὅτι οἱ περὶ τῶν τοιούτων ἀγῶνες κοινότατοι τυγ-
 χάνουσιν ὄντες τοῖς ἐν τῇ πόλει, ὥστε πεύσονται, ἦντινα γνώ-
 μην περὶ αὐτῶν ἔχετε, ἡγούμενοι, ἐὰν μὲν θάνατον τούτων
 καταγῶτε, κοσμιωτέρους ἔσεσθαι τοὺς λοιπούς· ἐὰν δ' ἄζη-
 μίους ἀφῆτε, πολλὴν ἄδειαν αὐτοῖς ἐψηφισμένοι ἔσεσθε ποι-
 εῖν, ὅ τι ἂν βούλωνται. Χρὴ δέ, ὦ ἄνδρες δικασταί, μὴ μόνον 20
 τῶν παρεληλυθότων ἕνεκα αὐτοὺς κολάζειν, ἀλλὰ καὶ παρα-
 δείγματος ἕνεκα τῶν μελλόντων ἔσεσθαι· οὕτω γὰρ ἔσονται
 μόγις ἀνεκτοί. Ἐνθυμεῖσθε δέ, ὅτι ἐκ ταύτης τῆς τέχνης πλεῖ-
 στοι περὶ τοῦ σώματός εἰσιν ἡγωνισμένοι· καὶ οὕτω μεγάλα
 ἐξ αὐτῆς ὠφελούνται, ὥστε μᾶλλον αἰρούονται καθ' ἐκάστην
 ἡμέραν περὶ τῆς ψυχῆς κινδυνεύειν ἢ παύεσθαι παρ' ὑμῶν
 ἀδίκως κερδαίνοντες.

Καὶ μὲν δὴ οὐδ' ἐὰν ἀντιβολῶσιν ὑμᾶς καὶ ἱκετεύωσι, 21
 δικαίως ἂν αὐτοὺς ἐλεήσαιτε, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον τῶν τε πο-
 λιτῶν, οἳ διὰ τὴν τούτων πονηρίαν ἀπέθνησκον, καὶ τοὺς ἐμ-
 πόρους, ἐφ' οὓς οὗτοι συνέστησαν· οἷς ὑμεῖς χαριεῖσθε καὶ
 προθυμότερους ποιήσετε, δίκην παρὰ τούτων λαμβάνοντες.
 Εἰ δὲ μή, τίν' αὐτοὺς οἴεσθε γνώμην ἔξειν, ἐπειδὰν πύθων-
 ται, ὅτι τῶν κατήλων, οἳ τοῖς εἰσπλέουσιν ὠμολόγησαν ἐπι-
 βουλεύειν, ἀπεψηφίσασθε;

Οὐκ οἶδα, ὅ τι δεῖ πλείω λέγειν· περὶ μὲν γὰρ τῶν ἄλ- 22
 λων τῶν ἀδικούντων, ὅτου δικάζονται, δεῖ παρὰ τῶν κατη-
 γόρων πυθέσθαι, τὴν δὲ τούτων πονηρίαν ἅπαντες ἐπίστα-
 σθε. Ἐὰν οὖν τούτων καταψηφίσασθε, τά τε δίκαια ποιήσετε
 καὶ ἀξιώτερον τὸν σῆτον ὠνήσεσθε· εἰ δὲ μή, τιμωώτερον

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ (ΙΤΥΣΕ)

1. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΗΚΟΥ ΑΠΟΛΟΓΙΑ

§ 1. ἡσυχίαν ἄγω ζῶ ἡσύχως. — πράγματα ἐνοχλήσεις, ἀνησυχίαι. — αἰτία κατηγορία. — οἷόν τε (δηλ. ἐστὶ) εἶναι δυνατόν. — οἱ μὴ γεγονότες ἐκεῖνοι ποῦ δὲν ἔχουν ἀκόμη γεννηθῆ, οἱ ἀγέννητοι. — διὰ τοῦς τοιούτους, δηλ. τοῦς συκοφάντας.

§ 2 - 3. ἄπορος δύσκολος. — ὁ ἀγών ὁ δικαστικός ἀγών, ἡ δίκη. — ἀπογράφομαι κατηγοροῦμαι (ἐγγράφως). — ἐλάαν (= ἐλαίαν), δηλ. μορίαν. — οἱ ἐωνημένοι (τοῦ ὠνοῦμαι) ἐκεῖνοι ποῦ εἶχον μισθώσει (παρὰ τῆς πολιτείας). — πυνθανόμενοι ζητοῦντες πληροφορίας (ἀν ἡφάνισα μορίαν) ὡς ὑποκμ. τῆς μτχ. : οἱ συκοφάνται (δηλ. ὁ Νικόμαχος καὶ οἱ παρακινήσαντες αὐτὸν εἰς τὴν κατηγορίαν). — ἀπελέγχω (τι) ἀνασκευάζω, ἀποδεικνύω τι ψευδές. ἐμοὶ ταύτην τὴν αἰτίαν ἀπορωτάτην εἶναι ἀπελέγξει ὅτι δι' ἐμὲ αὐτὴ ἡ κατηγορία θὰ ἦτο δυσκολωτάτη πρὸς ἀνασκευὴν : ὅτι εἰς ἐμὲ θὰ ἦτο δυσκολώτατον νὰ ἀνασκευάσω αὐτὴν τὴν κατηγορίαν. — περὶ ὧν οὗτος... = ἄμ' ὑμῖν... ἀκούσαντα περὶ ὧν οὗτος ἐπιβεβουλευκῶς ἤκει ἐνῶ συγχρόνως μὲ σᾶς... ἤκουσα τὴν κατηγορίαν, τὴν ὁποίαν αὐτὸς (ὁ κατήγορος) μοχθηρῶς ἐπινοήσας ἤλθε καὶ διετύπωσε κατ' ἐμοῦ ἐνώπιόν σας. — διαγιγνώσκω κρίνω, ἀποφασίζω. — καὶ περὶ τῆς π. καὶ περὶ τῆς οὐσίας, καθόσον ὁ κατηγορούμενος ἐν περιπτώσει καταδίκης θὰ ἐξωρίζετο καὶ ἡ περιουσία του θὰ ἐδημεύετο. ἰδ. εἰσαγ. εἰς τὸν παρόντα λόγον. — διδάσκω διαφωτίζω.

§ 4. Πείσανδρος, Ἀθηναῖος, ἐκ τοῦ Δήμου τῶν Ἀχαρνῶν ὑπῆρξεν εἰσηγητὴς τοῦ κατασταθέντος ἐν Ἀθήναις τὸ 411 πολιτεύματος τῶν τετρακοσίων μετὰ τὴν κατάλυσιν τούτων κατέφυγεν εἰς τὴν Δεκλείαν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ δι' αὐτὸ ἐδημεύθη ἡ περιουσία του. — χωρίον κτῆμα. — τὰ ὄντα τὰ ὑπάρχοντα, τὰ κτῆματα, ἡ περιουσία. — δωρεὰν ὡς δῶρον (διὰ τὴν συμμετοχὴν του εἰς τὸν φόνον τοῦ Φρυνίχου, ἐνὸς τῶν τετρακοσίων). — πριάμενος, ἀόρ. α' (ἄσιγμος) μτχ. τοῦ ὠνοῦμαι ἀγοράζω. — ἐκμισθῶ τι δίδω κάτι ἐπὶ μισθώματι, μισθῶνω κάτι. — εἰρήνης οὔσης, τὸ 404/3.

§ 5. ἐλάα, δηλ. μορία. — τοῦ προτέρου χρόνου (= τῶν ἐν τῷ

προτέρω χρόνω γεγενημένων), γιν. τῆς αἰτίας εἰς τὸ ζημιοῦσθαι· ζημιοῦμαι τιμωροῦμαι.— δι' ἡμᾶς = δι' ἐμέ ἐξ αἰτίας μου.

§ 6 - 8. ὁ πόλεμος, δηλ. ὁ πελοποννησιακός.— τὰ πόρρω τὰ (ἀγροτικά) κτήματα τὰ εὐρισκόμενα εἰς ἀπομεμακρυσμένα σημεῖα τῆς Ἀττικῆς.— ὑπὸ Λακεδ., ἐκ τῆς Δακελείας.— ὑπὸ τῶν φίλων ὑπὸ τῶν ἰδικῶν μας στρατιωτῶν.— δίκην δίδωμι ὑπέρ τινος τιμωροῦμαι διὰ τι.— ἄλλως τε καὶ καὶ δι' ἄλλας αἰτίας καὶ : καὶ μάλιστα.— ὅτι, αἰτλ. γ.— ἀπρατος ἀπώλητος.— πλείν = πλέον.— ἐξέκοπτον, οἱ ἄνθρωποι ἐκκόπτω ἐκρίζωνω.— ἐν ᾧ (δηλ. χρόνω) ὅτε.— ὄσω καθόσον.— τῶν τ. ἐπιμελεῖσθε, ἴδιον ἔργον τῶν Ἀρεοπαγιτῶν ἦτο νὰ ἐπιθεωροῦν καθ' ἕκαστον μῆνα τὴν κατάστασιν τῶν ἱερῶν ἐλαίων δι' ἐπιμελητῶν, τοὺς ὁποίους ἐξ ἑαυτῶν ἐξέλεγον.— δασὺς κατάφυτος.— ὄντα, ἢ μτχ. κατηγορητ. ἐκ τοῦ ἐπίστασθε.— ἴδιαι ἐλάαι ἐλαῖαι ἰδιωτικά, ἀνήκουσαι εἰς ἰδιώτας· κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰς μορίας, αἱ ὁποῖαι ἦσαν δημόσιαι.— ἡ γῆ ψιλὴ γεγένηται ἀπομένει ἡ γῆ ἀπογυμνωμένη (ἄνευ δένδρων).— τῶν αὐτῶν... κεκτημένων ἐνῶ οἱ αὐτοὶ ὑπῆρξαν ἰδιοκτῆται.— δίκην λαμβάνω παρά τινος τιμωρῶ τινα.— διὰ παντός τοῦ χρόνου καθ' ὅλην (αὐτὴν) τὴν χρονικὴν περίοδον (δηλ. καὶ ἐν τῇ εἰρήνῃ καὶ ἐν τῷ πολέμῳ).— ἀφήμι τινα τῆς αἰτίας ἀπαλλάσσω τινα τῆς κατηγορίας.— ἡ που βεβαίως.— ἀφ' ὑμῶν ἐκ μέρους σας· νὰ συναφθῇ μὲ τὸ ἀζημίους γενέσθαι.

§ 9 - 10. ἀλλὰ γὰρ ἄλλ' ὅμως.— πρὶν... γενέσθαι, τὸ γίγνομαι ἐπὶ χρόνου : παρέρχομαι, περνῶ.— ἀπομισθῶ = ἐκμισθῶ (§ 4).— ἐπὶ Πυθοδώρου ἄρχ., τὸ 404/3.— τρίτῳ ἔτει... ἐνιαυτὸν = τρίτῳ ἔτει... ἐμισθώσατο καὶ εἰργάσατο ἐνιαυτὸν.— μισθοῦμαι τι λαμβάνω κάτι ἐπὶ μισθώματι (: μὲ ἐνοίκιον).— ἐργάζομαι καλλιεργῶ.— ὁμοίως ὑπὸ τὰς αὐτὰς περιστάσεις (δηλ. οὔτε ἰδίαν ἐλάαν οὔτε μορίαν οὔτε σηκὸν παραλαβῶν).— μοι χάριν ἐμοῦ : παρακαλῶ.— ἴτε, ἀπειθύνεται πρὸς τοὺς παρισταμένους μάρτυρας, οἱ ὅποιοι ἀναβάντες ἐπὶ βήθρου, κειμένου πλησίον τοῦ βήματος τοῦ ρήτορος, ἐπιβεβαιοῦν τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ κατηγορουμένου.

§ 11. ἐξήκει παρῆλθεν.— ἐπὶ Σουινιάδου ἄρχ., τὸ 397/6.— ὁ ὕστερον ἐργαζόμενος ὁ τελευταῖος καλλιεργητής.

§ 12 - 13. ἐν τῷ τέως χρόνω μέχρι τοῦδε.— ὅσοι φάσκοιεν = εἶ τινες φάσκοιεν = ὁσάκις τινὲς ἔλεγον.— δεινὸς σῶφρων.— ἀκρι-

βῆς ἀκριβῶς ὑπολογίζων, προνοητικός.—εἰκῆ ἄνευ ὑπολογισμοῦ.—ἀλογίστως ἀπερισκέπτως.—ἡγανάκτουν ἄν, ἐδῶ ὁ πρτκ. μετὰ τὸ ἄν δηλοῖ τὸ κατ' ἐπανάληψιν συμβαῖνον εἰς τὸ παρελθόν : ἡγανάκτουν.—εὐλογοῦμαι ἐπαινοῦμαι.—σκοπεῖν ἄν = ὅτι ἐσκόπουν ἄν· σκοπῶ ἐξετάζω, ὑπολογίζω.—ὅ τι (ἄν) κέρδος ἐγίνετο τῷ ἀφανίσαντι ποῖον κέρδος θὰ εἶχεν ἐκεῖνος ποῦ θὰ κατέστρεφε (σηχόν).—περιποιῶ = σφῶζω διατηρῶ, δὲν καταστρέφω.—τί ἄν διεπραξάμην τί θὰ ἐκέρδιζα.—λαθῶν ἐὰν ἔμενα ἀπαρατήρητος, ἐὰν δὲν μ' ἔβλεπε κανείς.—ὑβρις ὑπεροψία, αὐθάδεια, ἀφοβία.—εἰκός (δηλ. ἐστί), δίκαιον, πρέπον εἶναι.—οὕτω ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀπόψεως.—ἀντίδικος, ἐδῶ : κατήγορος.—ἐκ τούτων σύμφωνα μετὰ αὐτὰς τὰς σκέψεις, μετὰ αὐτοὺς τοὺς ὑπολογισμοὺς (ποῦ ἀνέφερα προηγουμένως).—ἀποφαίνω ἀποδεικνύω.

§ 14. οὗτος, ὁ κατήγορος.—ὑπὸ πενίας διὰ ν' ἀνακουφίσω τὴν πενίαν μου (μετὰ τὸ ἀσήμαντον κέρδος ποῦ θὰ μοῦ παρεῖχεν ἢ πώλησις τῶν ξύλων).—τοῦ σηκοῦ ὄντος ἐὰν ὁ σηκός ὑπῆρχεν (ἐν τῷ κτήματι).—ἀμπέλοις ἐμποδῶν ἦν (ὁ σηκός) παρημπόδιζεν ὁ σηκός τὴν ἀνάπτυξιν τῶν κλημάτων.—οἰκίας ἐγγύς (ἦν ὁ σηκός), ὥστε ν' ἀσχημίζῃ αὐτήν.—ἀπειρος (ἦν) τῶν παρ' ὑμῖν κινδύνων δὲν ἤξευρα τοὺς κινδύνους ποῦ θὰ διέτρεχα ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου σας.—πολλὰς ἄν..., τὸ ἄν καὶ εἰς τὸ ἀποφῆναιμι καὶ εἰς τὸ γενομένας=ἀποφῆναιμι ἄν, ὅτι πολλὰί... ἐγένοντο ἄν.

§ 15 - 16. μεθ' ἡμέραν ἐν καιρῷ ἡμέρας.—ἐξέκοπτον, κατὰ τοὺς ἰσχυρισμοὺς τοῦ κατηγόρου.—ὥσπερ οὐ δέον (αἰτ. ἀπόλ.) ὥσάν γὰρ μὴ ἦτο ἀνάγκη.—αἰσχροὺς ἦν ἦτο ἐπονείδιστον, ἔφερεν ἐντροπὴν (ὡς σημεῖον ἐλαχίστης φιλοκερδείας).—ἴσως ἄν τις ἡμέλησε τῶν παριόντων ἴσως τις δὲν θὰ ἐλάμβανεν ὑπ' ὄψει τοὺς διερχομένους διαβάτας (δηλ. τὰς κατηγορίας τῶν διαβατῶν ὡς ἀσημάντους προκειμένου περὶ αἰσχροῦ μόνον πράγματος).—ζημία, ἐδῶ : τιμωρία, ποινή.—ἄθλιος δυστυχής.—σύνοιδά τι γνωρίζω τι, εἶμαι ἐν γνώσει τινός.—ἐξημάρτανον, οἱ δοῦλοι.—ἐπ' ἐκείνοις ἦν εἰς τὴν ἐξουσίαν ἐκείνων ἦτο.—τιμωροῦμαι ἐκδικοῦμαι.—ἐλευθέρους γενέσθαι, οἱ δοῦλοι ἐτύγχανον τῆς ἐλευθερίας των, ἐὰν μὴνυσίς τις παρ' αὐτῶν κατὰ τοῦ κυρίου των ἀπεδεικνύετο ἀληθής.

§ 17. οἰκέτης δοῦλος.—παρίσταται μοι μοῦ ἔρχεται εἰς τὸν

νοῦν.—**τοσούτων μεμισθωμένων καὶ ἀπάντων συνειδότην** ἐνῶ τόσοι πολλοὶ μισθωταὶ ὑπῆρξαν καὶ ὅλοι ἐγνώριζον (ὅτι ἐν τῷ κτήματι ὑπῆρξε σηκός).—**προθεσμίας οὐδεμιάς οὐσης...**, προσδιορίζει αἰτιολογικῶς τό : **προσῆκον** (αἰτ. ἀπόλυτος) **ὁμοίως ἅπασιν** κτλ. ἐνῶ ὁμοίως ἐνδιεφέροντο ὅλοι ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι εἶχον καλλιεργήσει τὸ κτήμα, νὰ εἶναι σῶος (νὰ διατηρῆται) ὁ σηκός, διότι οὐδεμία προθεσμία ὑπῆρχε διὰ τὴν δικαστικὴν δίωξιν τῆς πράξεως (διότι δὲν παρεγράφετο αὐτὸ τὸ ἔγκλημα).—**ἀπολύω τινὰ ἀπαλλάσσω τινὰ** (ἀπὸ τῆν κατηγορίαν).

§ 18. **εἰ... καὶ ταῦτα παρεσκευασάμην** ἐὰν... ἐκανόνιζα καὶ αὐτὰ (ἐλάμβανα δηλ. τὰ μέτρα μου καὶ ὡς πρὸς τοὺς μισθωτάς, συνεννοούμενος μὲ αὐτοὺς διὰ τὴν ἀπόκρυψιν τῆς καταστροφῆς τοῦ σηκοῦ).—**ἀλλήλων**, ἐκ τοῦ **ταῦτα**.—**ἀποκρύπτομαι** κρύπτω (μέσα μου) ἀπὸ τοὺς ἄλλους.—**εἰδέναι**, τὸ ἀπρμφ. ἐδῶ δηλοῖ τὸν σκοπόν.—**διάφοροι περὶ τῶν ἐμῶν τυγχάνουσιν ὄντες** εἶναι ἐχθροὶ ὡς πρὸς τὰ συμφέροντά μου (καθ' ἐκάστην δηλ. φιλονικιοῦν μὲ ἐμὲ διαμφοισθητοῦντες τὰ ὅρια ἢ ἄλλο τι τῆς ἰδιοκτησίας μου).

§ 19. **οὐς**, ἀντικμ. τοῦ **παρασχέσθαι**.—**τοῦτον**, δηλ. τὸν κατήγορον.—**οὕτως** ἔτσι ἀπερισκέπτως.—**τὰ πρέμνα**, ἐδῶ = τὸν **σηκόν πρέμνον** κυρ. : κορμός, στέλεχος (δένδρου).—**ἀνατίθεμαι** φορτώνω (ἐδῶ : ἐπὶ τῆς ὑπὸ βοῶν συρομένης ἀμάξης).—**ῶχετο**, πρτκ. μὲ σημ. ἀορ. τοῦ **οἴχομαι** ἔχω ἀπέλθει· **ῶχετο ἀπάγων τὰ ξύλα** ἐπῆρε τὰ ξύλα καὶ ἔφυγε.

§ 20 - 22. **τότε**, ὅτε δηλ. ἐγίνετο τὸ ἔγκλημα.—**παρακαλῶ** προσκαλῶ.—**μάρτυρας**, κτγρμ.—**ὑπολείπω** ἀφήνω.—**ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ** διὰ τούτου τοῦ τρόπου.—**ἦσθα ἂν τετιμωρημένος** = ἐτετιμώρησθαι ἂν.—**πράττω ἐνεκά τινος** ἐνεργῶ πρὸς τὸ συμφέρον τινός.—**πλεῖστον** (ἀργύριον) πλεῖστα χρήματα.—**ὑπὸ ἐνεκα**.—**δύναμις** πολιτικῆ ἐπιρροή.—**σοι**, δτκ. χαριστικ.—**τοὺς ἐννεὰ ἄρχοντας**, ἐδῶ προφανῶς ἐννοεῖ μόνον ἓνα ἐκ τῶν ἐννεὰ ἀρχόντων, τὸν ἄρχοντα **βασιλέα**, εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ὁποίου ὑπήγετο ἢ ἐξέτασις τούτου τοῦ ζητήματος.—**ἐπάγω τὸν ἄρχοντα** ὀδηγῶ τὸν ἄρχοντα εἰς τὸν τόπον τοῦ ἐγκλήματος, ἵνα ἰδίως ὁμμασιν ἴδῃ αὐτό.—**τινάς**, ἐπεξήγησις τοῦ **ἄλλους**.—**οἱ ἐξ Ἀρείου πάγου** οἱ Ἀρεοπαγιῖται.—**ἂν συνήδεσαν** θὰ ἀνεγνώριζον, θὰ ἐπέιθοντο.—**διαγιγνώσκω**, ἰδ. § 2 - 3 (σελ. 37).

§ 23. καὶ ταύτην ζημίαν=καὶ τοῦτο (δηλ. τὸ μὴ εἶναι αὐτῷ μάρτυρας) ζημίαν.—ἐμοὶ τοῦτο ζημία γίγνεται τοῦτο καταλογίζεται εἰς βάρος μου.—θαυμάζω τινὸς παραξενεύομαι μέ τινα.—συκοφαντῶν ἕνας συκοφάντης (ὅπως ὁ κατήγορος).—ἀπορῶ τινος ἔχω ἔλλειψιν, στεροῦμαι τινός.

§ 24. ἐν τῷ πεδίῳ, νοεῖται ἡ μεγάλη πεδιάς τῶν Ἀθηνῶν ἡ διαρροεμένη ὑπὸ τοῦ Κηφισοῦ.—πυρκαϊαί, ἐδῶ: κορμοὶ καεισῶν μορίων (ἡ γεν. μορίων καὶ ὄχι μοριῶν, ὡς ἐπίθ.)—καὶ ἐπεργάσασθαι καὶ τὸν ἱερὸν χῶρον τούτων νὰ καλλιεργήσω.—ὄσπερ καθόσον.

§ 25 - 26. οὕτω περὶ πολλοῦ ποιῶμαι τι ἀποδίδω τόσην μεγάλην σπουδαιότητα (σημασίαν) εἰς τι.—καὶ τὴν ἄλλην οὐσίαν καὶ προσέτι τὴν περιουσίαν μου.—μάρτ. τούτων, δηλ. τῆς διαγωγῆς μου ὡς πρὸς τὰς μορίας.—ἐπιμελουμένους (δηλ. τῶν μορίων) οἱ ὅποιοι ἐπιθεωρεῖτε τὰς μορίας (διὰ τῶν ἐπιμελητῶν ἰδ. § 6 - 8).—ἐπιγνώμονες, οὗτοι ἴδιον ἔργον κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἶχον νὰ ἐξακριβῶνουν τὸ ποσὸν τοῦ ἐπὶ τῶν μορίων καρποῦ, ἵνα εὐρίσκηται ἀσφαλῆς κάπως βάσις διὰ τὴν πώλησιν αὐτοῦ ὑπὸ τῆς πώλεως τοὺς ἐπιγνώμονας ἐξέλεγον οἱ Ἀεροπαγῖται ἐξ ἑαυτῶν.—ἐργάζομαι, ἰδ. § 9 - 10.—περὶ τὰς μορίας, δηλ. τὰς κατεστραμμένας.—χωρία γαῖαι, χῶροι.—ἐζημιώσέ με ὡς ἐργαζόμενον τά... ἡ καλλιέργεια τοῦ πλησίον τῶν σηκῶν χώρου ἀπηγορεύετο ἐπὶ ποινῇ προστίμου ἰδ. εἰσαγ. εἰς τὸν παρόντα λόγον.—μικρὰς ζημίας, ἔνοσε τὴν χρηματικὴν ποινὴν, τὴν ὅποιαν ἐπέβαλλεν ὁ Ἄρειος πάγος εἰς ἐκεῖνον, ὅστις εὐρίσκετο ἔνοχος καλλιέργειας τοῦ πλησίον τοῦ σηκοῦ χώρου.—τούς περὶ τοῦ σώματος κινδύνους τοὺς κινδύνους τοὺς ἀπειλοῦντας τὴν (πολιτικὴν) ὑπαρξίν μου, τὸ ἀτομόν μου ποῖοι κίνδυνοι ἠπειλοῦν τὸν κατηγορούμενον, ἐὰν κατέστρεφε μορίαν ἢ σηκόν;—οὕτω περὶ οὐδενὸς ἠγοῦμαι ἀποδίδω τόσην μικρὰν σημασίαν εἰς τι.—τὰς πολλὰς ἐλάας, τὰς ἐν § 24 μνημονευθείσας μορίας.—μᾶλλον εὐκολώτερον διατί; (§ 24).—οὕτω θεραπεύω τινὰ τόσον πολὺ μεριμνῶ περὶ τινος.—λαθεῖν (με) ἐξορύξαντα νὰ ἐκρίζωσω χωρὶς νὰ με ἴδουν.

§ 27. κρεῖττον συμφερότερον, ἀκινδυνότερον.—ὡς τότε δυνάμενος ὡς ἐὰν τότε (δηλ. ἐπὶ τῶν τριάκοντα) εἶχα (πολιτικὴν) ἐπιρροὴν (καὶ ὡς ἐκ τούτου ἠδυνάμη νὰ παρανομήσω).—ὡς νῦν διαβεβλημένος ὡς ἐὰν τώρα (δηλ. ἐπὶ τῆς δημοκρατίας) ἔχω διαβληθῆ (καὶ

ὡς ἐκ τούτου ὀφείλω νὰ εἶμαι προσεκτικός).—**μᾶλλον ἐξῆν**, διότι ἐπὶ τῶν τριάκοντα οὐδεμία δικαστικὴ ἀρχὴ ὑφίστατο, ἰδίως δὲ ὁ Ἄρειος πάγος εἶχε καταλυθῆ.

§ 28. **ἦν, α'** προσώπου.—**κακόνους εἰμί τινι** διάκειμαι δυσμενῶς (ἐχθρικῶς) πρὸς τινα, εἶμαι ἐχθρὸς τινος.—**περιέχει, δηλ. τὸ χωρίον· περιέχω** περιβάλλω.—**ἄερκτόν ἐστι** δὲν εἶναι περιφραγμένον.—**κάτοπτος** δυνάμενος νὰ παρατηρηθῆ, ὁρατός.

§ 29. **δεινὸν παράδοξον**.—**ἐπεργάζομαι** καλλιεργῶ ἱερὸν χωρίον.—**καθίστημί τινα εἰς κίνδυνον** εἰσάγω τινα εἰς δίκην.—**ἐπιμελητὴς ἡρημένος**, δηλ. ὑπ' ὑμῶν, τῶν Ἀεροπαγιτῶν.—**ἀπογράφω** κατηγορῶ (ἐγγράφως).

§ 30 - 31. **πιστὸς ἀξίόπιστος**.—**περὶ ὧν αὐτοὶ σύνιστε** περὶ πραγμάτων, τὰ ὅποια σεῖς οἱ ἴδιοι γνωρίζετε ἀκριβῶς.—**τὰ τοιαῦτ'...** = **ἀνασχέσθαι τῶν ἐμῶν ἐχθρῶν λεγόντων τὰ τοιαῦτα· ἀνασχέσθαι**, ἀόρ. β' ἀπρμφ. τοῦ **ἀνέχομαι**· ὁ ἀόρ. ἐν τῇ ὀριστικῇ ἠνεσχόμεν ἠνέχθη.—**ἐνθυμοῦμαι ἐκ τινος** λαμβάνω τι ὑπ' ὄψει.—**ἐκ τῶν εἰρημένων**, δηλ. ὑπ' ἐμοῦ.—**καὶ ἡ ἄλλη πολιτεία** καὶ προσέτι ἡ διαγωγή μου ὡς πολίτου.—**καὶ τρ. καὶ εἰσφ. εἰσφέρων καὶ χ.**, εἰς τὰς Ἀθήνας ἐκτὸς τῶν τακτικῶν φόρων, τοὺς ὁποίους κατέβαλλον οἱ πολῖται, ἐπεβάλλοντο καὶ πρόσθετοι χρηματικαὶ ὑποχρεώσεις εἰς τοὺς πλουσιωτέρους ἐξ αὐτῶν, ὀριζομένους ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων ἀρχόντων ἢ τῶν φυλῶν· αἱ ὑποχρεώσεις αὗται ἐκαλοῦντο **λητουργία**· ἡ δαπανηροτέρα ὄλων τῶν λητουργιῶν ἦτο ἡ **τριηραρχία**· ὁ ἀναλαμβάνων αὐτὴν ὑπεχρεοῦτο εἰς ἀρχαιοτέρους χρόνους νὰ ἐξοπλίσῃ μίαν τριήρη, τὴν ὅποιαν παρελάμβανε παρὰ τῆς πόλεως· ἡ **εἰσφορὰ** ἦτο φόρος ἐκτακτος ἐπιβαλλόμενος ἐν καιρῷ πολέμου πρὸς πολεμικὰς παρασκευάς· ἡ δὲ **χορηγία** συνίστατο εἰς τὴν ὑποχρέωσιν πρὸς καταβολὴν τῆς δαπάνης διὰ τὴν διατροφήν τοῦ χοροῦ τοῦ προοριζομένου διὰ τὰς τραγωδίας καὶ κωμωδίας ἢ τὰς θρησκευτικὰς ἐορτάς.—**τάλλα λητουργῶν**, ὡς ἄλλαι λητουργίαι ἀναφέρονται ἡ **γυμνασιαρχία**, ἡ **ἀρχιθεωρία** καὶ ἡ **ἐστίασις**· καὶ ἡ μὲν **γυμνασιαρχία** συνίστατο εἰς τὴν ὑποχρέωσιν πρὸς καταβολὴν τῆς δαπάνης διὰ τὸν ἐξωραϊσμόν τοῦ διὰ τοὺς γυμνικούς ἀγῶνας προωρισμένου χώρου καὶ διὰ τὴν ἐκγύμνασιν καὶ διατροφήν τῶν ἀθλητῶν· ἡ **ἀρχιθεωρία** εἰς τὴν ἀναδοχὴν τῆς δαπάνης τῆς ἀπαιτουμένης διὰ τὰς **θεωρίας**, τὰς ἐπισήμους

δηλ. ἀντιπροσωπείας τῆς πόλεως, τὰς ἀποστελλομένας εἰς τὰς τέσσαρας μεγάλας ἐθνικὰς ἐορτὰς καὶ εἰς τὴν Δῆλον καὶ εἰς ἄλλους ἱεροὺς τόπους· ἡ δὲ ἐστίασις ἦτο ἡ κατὰ διαφόρους ἐορτὰς παράθεσις δείπνου ὑπὸ τοῦ ἐστιάτορος εἰς τοὺς φυλέτας αὐτοῦ.—**οὐδενὸς ἦττον πολυτελῶς τῶν πολιτῶν** με ἐλευθεριότητα (γενναιοδωρίαν) ἔχι ὀλιγωτέραν ἀπὸ οἰονδήποτε ἐκ τῶν συμπολιτῶν μας.

§ 32 - 33. ταῦτα = ταύτας τὰς λητουργίας.—**μετρίως** ἐν τῷ προσήκοντι μέτρῳ (δαπανῶν δηλ. ὅτι ἦτο νόμιμον).—**περὶ τῆς ἄλλης οὐσίας** προσέτι περὶ τῆς περιουσίας μου.—**ἐπικίνδυνον**, ἐννοεῖ τοὺς δικαστικοὺς ἀγῶνας, εἰς τοὺς ὁποίους οὐδεὶς θὰ ἐνῆγεν αὐτόν, ἐὰν δὲν ἐλητούργει προθύμως.—**πράξας = εἶ ἔπραξα**.—**καθίστημι ἑμαυτὸν εἰς κίνδυνον** ἐκθέτω τὸν ἑαυτὸν μου εἰς κίνδυνον (δηλ. εἰς δικαστικὴν δίωξιν).—**τοῖς μεγάλοις**, οἳα εἶναι αἱ ὑπ' ἐμοῦ μετὰ ἐλευθεριότητα ἐκτελεσθεῖσαι λητουργίαι.—**τεκμηρίοις**, κτηρμ' **τεκμήρια** ἀποδείξεις.—**περὶ τῶν μεγάλων** προκειμένου περὶ τῶν μεγάλων (δηλ. περὶ φυγῆς καὶ δημεύσεως τῆς περιουσίας).—**περὶ ὧν = ταῦτα, περὶ ὧν**.—**περὶ ὧν κατηγορεῖ = (ταῦτα) ἃ κατηγορεῖ**.

§ 34 - 35. **βασανίζειν**, οἱ δοῦλοι ὡς μάρτυρες ἐγίνοντο δεκτοὶ μόνον εἰς τὰς φοινικὰς δίκας· εἰς τὰς λοιπὰς, διὰ τὸ εἶναι αἱ καταθέσεις τῶν ἀξιόπιστοι, ἔπρεπεν οὗτοι νὰ ὑποβληθοῦν εἰς βάσανον.—**ἰσχυρὸς ἀσφαλής**.—**οὐδὲν φάσκων πιστὸν εἶναι τοῖς θεράπουσι** ἰσχυρίζομενος, ὅτι κανὲν ἀξιόπιστον δὲν ὑπάρχει εἰς τοὺς δούλους· ὅτι οἱ δοῦλοι διόλου δὲν εἶναι ἀξιόπιστοι.—**περὶ αὐτῶν** προκειμένου περὶ ἑαυτῶν.—**κατηγοροῦσι (=καταγορεύουσι)** μαρτυροῦν κατ' ἑαυτῶν, ὁμολογοῦν τὸ ἐγκλημά των.—**κατειπόντες**, ἀφ. β' μτχ. τοῦ **καταγορεύω** μαρτυρῶ ἐναντίον τινός.—**τῶν παρόντων κακῶν**, δηλ. τῶν βασάνων (μαστιγώσεων, στρεβλώσεων κ.τ.τ.).

§ 36 - 37. **καὶ μὲν δὴ καὶ ὅμως**.—**σύνουδα ἑμαυτῷ** συναισθάνομαι (ἐδῶ : τὴν ἐνοχὴν μου).—**τὴν αὐτὴν γνώμην σχεῖν (ὕμᾱς)**, δηλ. ὅτι οὗτος συναισθάνεται ὅτι ἀδίκως κατηγορεῖ.—**ἄλλως τε καί**, ἰδ. § 6 - 8 (σελ. 38).—**εἰ ἔλεγον**, οἱ δοῦλοι.—**ἔξεγένετο = ἐξῆν**.—**τούτῳ εἰ μὴ ὠμολόγουν** ἐὰν δὲν ἐβεβαίωνον (οἱ δοῦλοι) τοὺς λόγους τούτου.—**οὐδεμιᾶ (ἂν) ζημία ἐνοχος ἦν**, ἐὰν ἐκ τῆς βασάνου τῶν δούλων ἀπεδεικνύετο, ὅτι ὁ κατήγορος ψευδῶς κατηγορεῖ, εἰς οὐδεμίαν οὗτος τιμωρίαν ὑπέκειτο· ὑπεχρεοῦτο μόνον, ἐὰν οἱ δοῦλοι ἐβλάπτοντο

κατὰ τὴν βάσανον, νὰ ἀποζημιώσῃ τὸν δεσπότην αὐτῶν.— πρὸς ἑμοῦ πρὸς τὸ συμφέρον μου.

§ 38. ἐνθυμοῦμαι σκέπτομαι.— οἷς εἰς τοῦτους, διὰ τοὺς ὁποίους.— εἰκός (ἔστι) μᾶλλον πιθανώτερον εἶναι.— ἀκινδύνως, πρβλ. § 37 «οὐδεμιᾶ ζημία ἔνοχος ἦν».— ἔργον μετὰ τοσοῦτου κινδύνου πρᾶξις συνεπαγομένη τόσον μεγάλον κίνδυνον.— βοηθῶ ὑπὲρ τῆς πόλεως προστατεύω τὰ συμφέροντα τῆς πόλεως.

§ 39 - 40. γινώσκω σχηματίζω τὴν γνώμην.— ὅσφ οἱ τοιοῦτοι... = ὅσφ ἐπαιτιώτατοι καὶ ἀπορώτατοί εἰσιν οἱ τοιοῦτοι τῶν κινδύνων, τοσοῦτω... μάλιστα ὅσον σοβαρώτεροι καὶ ἐπικινδυνότεροι εἶναι οἱ τοιοῦτοι δικαστικοὶ ἀγῶνες, τόσον περισσότερον...— φεύγουσι ζητοῦν ν' ἀποφύγουν (δίδοντες χρήματα εἰς τοὺς κατηγοροῦς).— οὐκ ἤξιουν, δηλ. φεύγειν· οὐκ ἀξιώ δὲν κρίνω ἀξίον τοῦ ἑαυτοῦ μου (ἀξιοπρεπές).— διηλλάγην, ἀόρ. β' πθηκ. με μέσσην σημ. τοῦ διαλλάττομαι συμφιλιώνομαι, συμβιβάζομαι.— τοιούτους, ὅπως τὸν Νικόμαχον.— ἐπιπέμπω τινά τινα ἐξαπολύω, ἐξερεθίζω τινὰ ἔναντιον τινός.

§ 41. ἄθλιος, ἰδ. § 15 - 16 (σελ. 39).— εἰ φυγὰς... καταστήσομαι (κατασταίην) ἐὰν ἤθελον ἐξορισθῆ.— ἄπαις μὲν ὦν..., ἐρήμου δέ... γενομένου..., μητρός δέ... οὔσης..., πατρίδος δέ... στερηθεὶς αἰτίαις, αἱ μτχ. αἰτλγκ.: διότι δὲν ἔχω παιδιά, εἶμαι μόνος, τὸ σπίτι μου θὰ ἡρημώνετο, ἡ μητέρα μου θὰ ἔστερεῖτο τῶν πάντων (: δὲν θὰ εἶχε κανένα πόρον) καὶ ἐγὼ δι' αἰσχροτάτας κατηγορίας θὰ ἔστερούμην (μιᾶς) τοιαύτης (: μιᾶς τόσον ὠραίας) πατρίδος.— νευαυμαχηκῶς... μεμαχημένος... παρασχών, μτχ. ἔνδοτικάι.

§ 42 - 43. ἀλλὰ γάρ, ἰδ. § 9 (σελ. 38).— ἐνθάδε, δηλ. ἐν τῇ βουλῇ τοῦ Ἀρείου πάγου, ἐνθα δὲν ἐπετρέπετο παρέχβασις ἐκ τοῦ θέματος.— ὅ τι δεῖ τίς ἢ ἀνάγκη, διατὶ πρέπει.— διαγιγνώσκω, ἰδ. § 2 - 3 (σελ. 37).— ὅτου, ἀναφρκ. ἀντων. πτ. γνκ. γένους οὐδ. (ὅ τι, γνκ. οὔτινος ἢ ὅτου)· ὅτου ἔνεκα τίνος, διατὶ.— παραγενέσθαι, δηλ. κατὰ τὸ ἐγκλημα.

2. ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΑΔΥΝΑΤΟΥ

§ 1. οὐ πολλοῦ δέω δὲν χρειάζομαι πολὺ, δὲν μοῦ λείπει πολὺ, σχεδόν.— **χάριν ἔχω τινὶ** χρεωστῶ χάριν εἰς τινα, εὐχαριστῶ τινα.— **ὁ ἀγών**, ἰδ. 1, § 2 - 3 (σελ. 37).—**πρόφασις αἰτία, ἀφορμή.**—**ἐφ' ἧς** ἐπὶ τῆς ὁποίας στηριζόμενος.—**ἐπιδείκνυμι ἀποδεικνύω.**—**ἄξιον** οὕτως ὥστε νὰ εἶμαι ἄξιος.—**κίνδυνος** δικαστικὸς ἀγών, δίκη.

§ 2-3. **καίτοι καὶ ὅμως.**—**ἀποσχέσθαι**, ἀόρ. β' ἀπρμφ. τοῦ **ἀπέχομαι ἀπέχω** ἂν ἀποσχέσθαι = ὅτι ἀπόσχοιτο ἂν.— **πονηρία** κακία, κακὴ πρᾶξις.— **τιμωρεῖται** ζητεῖ νὰ ἐκδικηθῇ.— **πώποτε** ποτὲ ἕως τώρα.— **χρῶμαί τινι φίλῳ** ἔχω τινὰ φίλον.— **χρῶμαι συμφορᾷ** περιπίπτω εἰς συμφορὰν.— **δυστύχημα** ἐλάττωμα, βλάβη.— **ἐπιτηδεύματα** ἀρεταί.— **ἰῶμαι** θεραπεύω ἐδῶ : ἐξουδετερώνω, καλύπτω.— **ἐξ ἴσου (= ἴσην) τῇ συμφορᾷ** ὁμοίαν μὲ τὸ σῶμα ποῦ ἔχει τὴν συμφορὰν.— **καὶ τὸν ἄλλον βίον**, δηλ. τὸν ἠθικόν.— **διάξω**, δηλ. ὁμοίως πρὸς τὸν σωματικὸν βίον.— **διοίσω**, μέλλ. τοῦ **διαφέρω**.

§ 4-5. **ὑπὲρ ὧν = περὶ ὧν.**—**ὡς ἂν οἶόν τε**, δηλ. ἦ.—**διὰ βραχυτάτων (λόγων) συντομώτατα.**— **τὸ ἀργύριον** τὸ χορηγούμενον (εἰς τοὺς ἀδύνατους) χρηματικὸν βοήθημα, τὸ ἐπίδομα.— **τῷ σώματι δύναμαι** σωματικῶς εἶμαι δυνατὸς (ἰσχυρὸς).— **τεκμηρίους**, κτγρμ' **τεκμήρια** ἀποδείξεις.— **ἐν τῇ τέχνῃ = ἐκ τῆς τέχνης.**—**σύνειμί τινι** συναναστρέφομαί τινα.

§ 6. **βίος** πόρος ζωῆς, τὰ μέσα πρὸς ζωὴν, περιουσία.— **τυγχάνει**, δηλ. ὧν.—**τρίτον ἔτος** τουτὶ ἐδῶ καὶ τρία ἔτη νὰ συναφθῇ μὲ τὸ **τελευτήσασαν** (δηλ. τὸν βίον).— **θεραπεύω** περιποιοῦμαι (κατὰ τὸ γῆρας), γηροκομῶ.— **ὠφελῶ βραχέα** παρέχω βραχεῖαν ὠφέλειαν, μικρὰ κέρδη.— **χαλεπῶς ἐργάζομαι** μὲ κόπον ἐξασκῶ.— **τὸν διαδεξόμενον** ἐκεῖνον, ὅστις μέλλει νὰ διαδεχθῇ, νὰ συνεχίσῃ (διὰ λόγαριασμόν μου)· ἐνοεῖ δούλον πωλούμενον συνήθως ἀντὶ 5 - 6 μνῶν.— **κτήσασθαι** ν' ἀποκτήσω (δι' ἀγορᾶς), ν' ἀγοράσω.— **γίγνομαι ὑπὸ τινι** περιέρχομαι ὑπὸ τὸ κράτος (τὴν ἐξουσίαν) τινός : περιπίπτω εἰς τι.

§ 7-8. **ἔστιν = ἔξεστιν.**—**ἐρρωμένος** (πθκ. πρkm. μετχ. τοῦ Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ῥώννυμι) ὡς ἐπίθ. : δυνατός, ἀκμαῖος.—πρεσβ... ἀφέλησθε = ἀφέλησθε (ἐμέ) γιγνόμενον πρεσβύτερον καὶ ἀσθενέστερον.—περὶ τοὺς εἰς τοὺς.—κακὸν σωματικὸν ἐλάττωμα, ἀναπηρία.—ἐλευνὸς ἄξιος οἴκτου, ἀξιολύπητος.—ἀγρίως ἀποδέχομαι τινα δεικνύομαι σκληρὸς (ἀπάνθρωπος) πρὸς τινα.—οἱ ὁμοίως ἐμοὶ διακείμενοι ὅσοι εὐρίσκονται εἰς τὴν ἰδίαν μὲ ἐμὲ κατάστασιν.—ἀπλή ἢ συμφορὰ μόνη ἢ ἀναπηρία.—εἰ... φαινοίμην λαμβάνων ἐάν... φανερὰ ἐλάμβανον· ἀντὶ τῆς εὐκτ. φαινοίμην ἀνεμένετο ὀριστικὴ ἐφαινόμην (διότι πρόκειται περὶ βεβαίου πράγματος), ἀλλ' ἐτέθη ἢ εὐκτ. κατ' ἀφομοίωσιν πρὸς τὴν ἐπομένην εὐκτ. ἀφαιρεθεῖν.—προσγίγνομαι προστίθεμαι.—εἰ... τοῦτ' ἀφαιρεθεῖν ἐάν ἤθελον στερηθῆι τούτου (τοῦ ἐπιδόματος).

§ 9. καθίσταμαι χορηγὸς τραγωδοῖς ὀρίζομαι χορηγὸς διὰ τραγωδοῦς (δι' ἀγῶνα τραγωδίας)· ἡ χορηγία ἦτο μία ἐκ τῶν λητουργιῶν· ἰδ. 1, § 30 - 31 (σελ. 42).—ἀντίδοσις (τῆς οὐσίας) ἀνταλλαγὴ τῆς περιουσίας· πρὸς ἀποφυγὴν ἀδικιῶν κατὰ τὴν ἐπιβολὴν λητουργιῶν ἐγένετο τὸ ἐξῆς : ἐάν τις ἐνόμιζεν, ὅτι τὴν ἐπιβληθεῖσαν εἰς αὐτὸν λητουργίαν δίκαιον ἦτο ἄλλος πλουσιώτερος νὰ ἀναλάβῃ, εἶχε τὸ δικαίωμα οὗτος νὰ προκαλέσῃ τὸν πλουσιώτερον εἰς ἀντίδοσιν, δηλ. ἀνταλλαγὴν τῶν περιουσιῶν των· ἐκεῖνος τότε ὑπεχρεοῦτο ἢ νὰ ἀναλάβῃ τὴν λητουργίαν ἢ νὰ ἀνταλλάξῃ τὴν περιουσίαν του πρὸς τὴν τοῦ προκαλοῦντος.—δεινὸν παράλογον.—πονηρὸς ἄθλιος (οἰκονομικῶς).

§ 10. ἵππικὴ (τέχνη) ἐπιδειξιότης (ικανότης) εἰς τὸ ἵππευειν.—μιμνήσκομαι τινας πρὸς τινα ἀναφέρω τι εἰς τινα.—οὐ πολὺς ὁ λόγος, δηλ. ἔσται.—δυστύχημα, ἰδ. § 2 - 3 (σελ. 45).—φιλοσοφῶ σκέπτομαι.—ὅπως πῶς.—ὡς ἀλυπότατα μὲ ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγωτέρους πόνους.—εἰς ἐγώ, δηλ. εἰμί.—ταύτην = τοῦτο (τὸ ἵππευειν).—ῥαστώνη (ῥᾶστος) εὐκολία, ἀνακούφισις.—ἐξευρίσκω ἐξετάζω εὐρίσκω, ἐπινοῶ.—εἰς τὰς διὰ τὰς.—τῶν ἀναγκαίων (ὁδῶν), γνκ. διαίρηκ.

§ 11-12. ὕβρις ὑπερηφάνεια (προερχομένη ἐξ εὐπορίας).—ἀστράβη, κυρ. : ἀναπαυτικὸν ἐπίσαγμα (σαμάρη)· ἐπειτα—ὅπως ἐδῶ : ἡμίονος ἔχων τοιοῦτον ἐπίσαγμα.—ὄχοῦμαι ἵππεύω.—κτῆσασθαι, ἰδ. § 6 (σελ. 45).—ὄτι ἐπειδὴ.—ἠτημένοι ἐζητημένοι, δανεισμένοι.—

δυνατός, ἐδῶ : ἰκανὸς σωματικῶς καὶ εὐπορος.—**μὴ κατηγορεῖν**, τοῦτο, καθὼς καὶ τὸ κατωτέρω **χρησθαι**, ἐξαρτ. ἐκ τοῦ πῶς οὐκ ἄτοπόν ἐστι.—**οἷς... ἀμφοτέροις**, δηλ. τῷ ἵππῳ καὶ ταῖς βακτηρίαις.

§ 13 - 14. **διαφέρω τινός τινι** ὑπερβαίνω (ὑπερτερῶ) τινα κατὰ τι.—**κληροῦσθαι με τῶν ἐννέα ἀρχόντων** (γνκ. διαιρτικ.) νὰ ἐκλεχθῶ διὰ κλήρου μεταξὺ (ὡς εἷς ἐκ) τῶν ἐννέα ἀρχόντων· οἱ ἀρχοντες, ἰδίως οἱ ἀνώτεροι, ὤφειλον νὰ εἶναι ἀπηλλαγμένοι πάσης σωματικῆς βλάβης.—**δήπου** βεβαίως.—**οἱ θεσμοθέται**, οἱ ἐννέα ἀρχοντες ἐκαλοῦντο καταχρηστικῶς καὶ θεσμοθέται· εἰς τοὺς ἐννέα ἀρχοντας ἦτο ἀνατεθειμένη ἡ κλήρωσις τῶν ἀρχόντων.—**ἀλλὰ γὰρ ἀλλὰ δὲν** θὰ γίνῃ τοῦτο· διότι.—**εὖ ποιῶν** καὶ καλὰ κάνει (ποῦ δὲν ἔχει τὴν αὐτὴν γνώμην μὲ σὰς) : εὐτυχῶς.—**ὥσπερ ἐπικλήρου τῆς συμφορᾶς οὔσης** ὡς ἐὰν ἡ συμφορὰ ἦτο ἐπικλήρος κόρη ἐπικλήρος ἐκαλεῖτο ἡ μονογενὴς θυγάτηρ, ἡ ὅποια ὀρφανὴ γινομένη ἐκληρονόμει ὅλην τὴν πατρικὴν περιουσίαν καὶ ἡ ὅποια, διὰ νὰ μὴ περιέλθῃ ἡ περιουσία εἰς ξένην οἰκογένειαν, ὤφειλε νὰ ὑπανδρευθῇ τὸν πλησιέστερον συγγενῆ της· ἂν δὲ πολλοὶ παρουσιάζοντο ἰσχυρίζομενοι, ὅτι ἦσαν πλησιέστατοι συγγενεῖς, ἐγένετο δίκη.—**ἀμφισβητήσων**, δηλ. **τῆς συμφορᾶς ἀμφισβητῶ** τινος διεκδικῶ τι, ἰσχυρίζομαι ὅτι ἀνήκει τι εἰς ἐμέ.

§ 15 - 16. **ὑβριστῆς** ἀλαζῶν, θρασύς.—**ἀσελγῶς διακείμενος** = **ἀσελγῆς** αὐθάδης.—**ὥσπερ** (μετὰ μτχ.) ὡς ἐάν.—**φοβερῶς ὀνομάζω** μεταχειρίζομαι φοβερὰς ὀνομασίας, λέξεις (ὅπως εἶναι αἱ λ. : **ὑβριστῆς, βίαιος, ἀσελγῆς**).—**ἀλλ' οὐ ταῦτα** (= τοῦτο) **ποιήσων** = καὶ οὐ μέλλων ἀληθῆ λέγειν.—**ἐὰν πάνυ πραόνως**, δηλ. **ὀνομάσῃ**· πάνυ πραόνως (= πρᾶως) **ὀνομάζω** μεταχειρίζομαι πολὺ ἡπίας ἐκφράσεις.—**διαγιγνώσκω** διακρίνω.—**ἐκχωρεῖ** εἶναι δυνατόν.—**ὑβρίζω** φέρομαι ἀλαζονικῶς, αὐθαδῶς.—**οἱ ἀπόρως διακείμενοι** οἱ ἄποροι.—**τῶν ἀναγκαίων**, ἐξ ὀνομαστκ. **τὰ ἀναγκαῖα** τὰ ἀπαραίτητα διὰ τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου.—**οἱ πιστεύοντες ταῖς ἑαυτῶν φώμαις** ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι ἔχουν πεποιθήσιν εἰς τὰς δυνάμεις των.—**οἱ χρώμενοι νέαις ταῖς διανοαῖς** οἱ ἔχοντες νεανικὰ τὰ φρονήματα.

§ 17 - 18. **ἐξωνοῦμαι** ἐξαγοράζω.—**κίνδυνος** δικαστικὸς ἀγών.—**ἐξαμαρτάνουσιν ὁμοίως** ὁσάκις περιπίπτουν εἰς παράπτωμα ὁμοίως (ὡς καὶ οἱ νέοι).—**ἐπιτιμῶ τινι** ψέγω, κατακρίνω τινά.—**μηδέν**, δηλ. **κακόν**.—**ὑβρίζω**, ἐδῶ : βλάπτω, ἀδικῶ.—**ἔστιν** εἶναι δυνατόν.—

ἀμύνομαι ἀποκρούω.—τούς ὑπάρξαντας, δηλ. τῆς ὕβρεως· ὑπάρχω τῆς ὕβρεως κάμνω ἀρχὴν τῆς ἀδικίας.—περιγίγνομαι τινος ὑπερισχύω τινός.—σπουδάζω σοβαρῶς ὁμιλῶ.—παίζω χωρατεύω, ἀστείζομαι.—κωμωδῶ διακωμωδῶ, περιπαίζω.—καλὸν σπουδαῖον κατόρθωμα.

§ 19 - 20. ὡς ἐμὲ πρὸς ἐμέ, εἰς τὸ ἔργον ἰθὺρίον μου.—πονηρός=; (§ 2 «πονηρία»).—ἐπιβουλεύω τινὶ ἐπιβουλεύομαι τινα.—ἐνθυμοῦμαι σκέπτομαι.—οὐδὲν οὐδόλως.—δημιουργὸς τεχνίτης.—ἐθίζομαι (εἶθισμαι) συνηθίζω, ἔχω τὴν συνηθειαν.—προσφοιτῶ συχνάζω.—σκυτοτομεῖον ἐργαστήριον σκυτοτόμου, ὑποδηματοποιοῦ.—ὅποι ἂν τύχη, δηλ. προσφοιτῶν.—ἔγγυτάτω πλησιέστατα.—οἱ κατεσκευασμένοι οἱ ἐγκαθιδρυμένοι, οἱ ἔχοντες τὸ ἐργαστήριον των.—καταγιγνώσκω τινὸς πονηρίαν θεωρῶ τινα (ὡς) κακόν.—ἄμουγέπου κάπου, εἰς κάποιον μέρος.

§ 21 - 23. ἀλλὰ γὰρ ἀλλ' ἀρκετὰ ταῦτα· διότι.—ὅ τι δεῖ τίς ἢ ἀνάγκη, διατὶ πρέπει.—ἀκριβῶς λεπτομερῶς.—ὕμῖν, ἀνήκει εἰς τὸ ἐνοχλεῖν.—τῶν εἰρημένων, δηλ. ὑπὸ τοῦ κατηγοροῦ.—ὑπὲρ=περί.—τὰ μέγιστα τὰ οὐσιωδέστατα, τὰ σπουδαιότατα (δηλ. ἡ πενία καὶ ἡ ἀναπηρία).—σπουδάζειν περὶ τῶν φαύλων ὁμοίως τούτῳ νὰ δεικνύῃ τις προθυμίαν (ζῆλον) διὰ πράγματα τόσον ὀλίγον σπουδαῖα, ὅσον οὗτος νοοῦνται τὰ ὑπὸ τοῦ κατηγοροῦ περὶ τῆς διαγωγῆς τοῦ ἀναπήρου λεχθέντα ἐν § 15 καὶ § 19.—διάνοια γνώμη.—οὐ μόνου, δηλ. τοῦ ὀβολοῦ.—μεταλαμβάνω τινὸς λαμβάνω μέρος ἔκ τινος, ἀπολαμβάνω τι.—τῶν ἐν τῇ πατρίδι, δηλ. ἀγαθῶν.—κοινῇ διὰ κοινῆς ἀποφάσεως.—ἀρχαί (δημόσια) ἀξιώματα.—δαίμων τύχη.—δεῖλαιος δυστυχής.—τῶν καλλίστων καὶ μεγίστων, δηλ. ἀγαθῶν (ἐν τῷ ἰδιωτικῷ καὶ δημοσίῳ βίῳ).—εἰ... ἀπεστερημένος εἶην, ἀντὶ ὀριστ.: εἰ... ἀπεστερημένος εἰμί (πρβλ. § 7-8 «εἰ... φαινομένην λαμβάνων»).—προνοῦμαι τινος λαμβάνω πρόνοιαν περὶ τινος.—ταύτη οὕτως.—τίθεμαι τὴν ψῆφον ψηφίζω, ἀποφασίζω.

§ 24 - 25. διὰ τί ἂν καὶ τύχοιμι τ. ὕμῶν; διατὶ ἄρα γε θὰ σὰς εὔρισκα τοιοῦτους (δηλ. δυσμενεῖς πρὸς ἐμέ);—καθίσταμαι εἰς ἀγῶνα περιπλέκομαι εἰς δίκην.—ἀπώλεσε τὴν οὐσίαν, διὰ τῆς πληρωμῆς μεγάλου προστίμου ἢ διὰ τῆς δημεύσεως τῆς περιουσίας.—πολυπράγμων ὁ ἀναμειγνύμενος εἰς πολλὰ, περίεργος, ραδιοῦργος.—φιλαπε-

χθῆμων ὁ ἀγαπῶν νὰ κάμνη ἐχθρούς, φίλους.—τοῖς ἄλλοις, γένους οὐδ.—τοιαύταις ἀφ. τοῦ βίου τυγχάνω χρώμενος = τοιαύτας ἀφορμὰς τοῦ βίου κέκτημαι· ἀφορμὴ τοῦ βίου μέσα, κεφάλαιον πρὸς πορισμὸν τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων.—πρὸς τὰ τοιαῦτα = ὥστε τὰ τοιαῦτα πράττειν = ὥστε ὑβριστῆς καὶ βίαιος εἶναι.—γίγνομαι ἐν δυνάμει ἀποκτῶ δύναμιν (πολιτικὴν), ἐπιρροήν.—μετὰ τοῦ ὑμετέρου πλήθους μεθ' ὑμῶν τῶν δημοκρατικῶν.—ἔξόν=εἰ καὶ ἔξῃν.—μετ' ἐκείνων, δηλ. τῶν τριάκοντα.—ἀδεῶς ἄνευ φόβου, ἐν ἀσφαλείᾳ (ὡς πτωχὸς ἀνάπηρος).—πολιτεύομαι διάγω ὡς πολιτῆς, ζῶ.

§ 26 - 27. μὴ τύχοιμι ὑμῶν ὁμοίων (= ὁμοίως δυσμενῶν) εἶθε νὰ μὴ σᾶς εὕρω ὁμοίως δυσμενεῖς.—τοῖς πολλὰ ἡδικηκόσι= οἴων ἔτυχον ὑμῶν οἱ πολλὰ ἡδικηκότες.—τὴν αὐτὴν ψῆφον τίθεμαι ταῖς ἄλλαις βουλαῖς ψηφίζω (ἀποφασίζω) οὕτως, ὅπως αἱ βουλαὶ προηγουμένων ἐτῶν.—ὑπέχω εὐθύνας λογοδοτῶ.—οὕτως, ἐὰν δηλ. ψηφίσετε, ὅπως αἱ βουλαὶ τῶν προηγουμένων ἐτῶν.—γινώσκω κρίνω, ἀποφασίζω.—τούτων, δηλ. τῶν δικαίων.—ὑμῖν, ἀνήκει εἰς τὸ ἔξω τὴν χάριν.—τὴν χάριν τὴν ὀφειλομένην εὐγνωμοσύνην.—περιγίγνεσθαι τῶν ὁμοίων=πειρᾶσθαι νικᾶν (ἐν δικαστηρίῳ) τοὺς ὁμοίους.

3. ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΣΙΤΟΠΩΛΩΝ

§ 1. πολλοί, νοοῦνται φίλοι τῶν σιτοπωλῶν.—ἐν τῇ βουλῇ, εἰς τὴν ὁποίαν τὸ πρῶτον ἐγένετο ἡ καταγγελία κατὰ τῶν σιτοπωλῶν (ἰδ. εἰσαγ. εἰς τὸν παρόντα λόγον).—εἰ ὡς μάλιστα=εἰ τὰ μάλιστα καὶ ἂν ἀκόμη (ὅπερ ἀπίθανον).—ἀδικῶ παραβαίνω τοὺς νόμους.—οὐδὲν ἤττον οὐδόλως ὀλιγώτερον, ἐπίσης.—ποιοῦμαι τοὺς λόγους περί τινος=κατηγορῶ τινος.—ὄθεν πόθεν, διὰ ποίους λόγους (αἰτίας).

§ 2. πρυτάνεις, οὕτως ἐκαλοῦντο οἱ πενήκοντα βουλευταί, οἱ ὁποῖοι ἐπὶ 35 ἢ 36 ἡμέρας προήδρευον τῆς βουλῆς.—ἀπέδοσαν εἰς τὴν βουλὴν περὶ αὐτῶν ἀφήκαν (ἐπέτρεψαν) τὴν περὶ αὐτῶν (τῶν σιτοπωλῶν) κρίσιν (ἀπόφασιν) εἰς τὴν βουλὴν.—ὠργίσθησαν, ὑποκμ. : οἱ βουλευταί.—τῶν ῥητόρων=τῶν βουλευτῶν.—ἄκριτος ὁ μὴ δικασθεὶς, ἀδίκαστος.—οἱ ἔνδεκα, οὗτοι ἦσαν συναρχία ἀποτελουμένη ἐκ δέκα ἀνδρῶν κληρουμένων ἐξ ἐκάστης φυλῆς, εἰς τοὺς ὁποίους συνηριθμεῖτο καὶ ὁ γραμματεὺς· εἶχον δὲ οὗτοι τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ καὶ ἐμερίμων περὶ ἐκτελέσεως τῶν ὑπὸ τῶν δικαστηρίων ἐπιβαλλομένων σωματικῶν ποινῶν.—ζημιῶσαι, καθαρῶς τελκ. ἀπαρμφ. ἐκ τοῦ παραδοῦναι· ζημιῶ τιμωρῶ.—δεινὸν ἐπικίνδυνον.—κρίνειν κατὰ τὸν νόμον, δηλ. διὰ παραπομπῆς τῆς ὑποθέσεως εἰς τὴν Ἑλιαίαν· διότι ἡ βουλὴ εἶχε δικαίωμα νὰ ἐπιβάλλῃ ποινὴν μέχρι 500 δραχμῶν· ἐὰν δὲ τὸ ἔγκλημα ἀπῆται μεγαλυτέραν ποινήν, εἰσήγε τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἢ εἰς ἡλιαστικὸν δικαστήριον.—γινώσκω, ἰδ. 2, § 27 (σελ. 49).

§ 3 - 4. ἐπεχείρουν, δηλ. τινὲς τῶν βουλευτῶν.—ὄτ' ἦν αὐτοῖς ἡ κρίσις=ὄτε αὐτοὶ (οἱ σιτοπῶλαι) ἐκρίνοντο· πρέπει νὰ νοηθῇ ἡ δευτέρα συνεδρίασις τῆς βουλῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀπεφασίσθη νὰ παραπεμφθῇ ἡ ὑπόθεσις εἰς τὴν Ἑλιαίαν.—ἔργω ἐμπράκτως : διὰ τῆς στάσεως, τὴν ὁποίαν ἐτήρησα.—ἡσυχίαν ἄγω ἡσυχάζω, σιωπῶ.—βοηθῶ τοῖς νόμοις ὑποστηρίζω (ὑπερασπίζω) τοὺς νόμους.—ἠρξάμην, δηλ. κατηγορῶν τῶν σιτοπωλῶν ἐν τῇ βουλῇ.—δεδιῶς τὰς αἰτίας, διασάφησις τοῦ τούτων ἔνεκα· αἰτίαι δέ : διαβολαί.

§ 5. **ἀνάβηθι**, δηλ. εἰς τὴν πλησίον τοῦ βήματος τοῦ ρήτορος κειμένην ἔδραν.—**σύ**, ἀποτείνεται πρὸς τὸν προϊστάμενον τῶν κατηγορουμένων σιτοπωλῶν.—**ἄλλο τι οὖν (νομίζεις) ἤ;** λοιπὸν δὲν ...;—**ἀξιῶ** παραδέχομαι ὅτι εἶμαι ἄξιος.—**οἷς**, ὁ πληθ., διότι τό **τι**, εἰς ὃ ἀναφέρεται, περιληπτικόν.—**ἡ ζημία** ἢ προσήκουσα, ἡ νόμιμος τιμωρία.—**ἔγωγε** (δηλ. **ἀξιῶ ἀποθανεῖν**) μάλιστα.—**συνωνοῦμαι** συναγοράζω, ἀγοράζω μαζί με ἄλλους (συνεταιρικῶς).—**φορμός**, ἰδ. εἴσαγ. εἰς τὸν παρόντα λόγον.—**ῶν**, καθ' ἑλξιν ἀντί: **οὖς**.—**ἔξεῖναι**, δηλ. **τινι συμπρίασθαι**.—**τῶν ἀρχόντων**, δηλ. **τῶν σιτοφυλάκων** περὶ τούτων ἰδ. εἴσαγ. εἰς τὸν παρόντα λόγον.

§ 6. **ἀπόψηφίσασθαι... καταψηφίσασθαι**, δηλ. αὐτοῦ ἀποψηφίζομαί τινος ἀθρόωνά τινά.—**παρεσχόμεθα** ὑπεβάλλομεν (ἐν τῇ ἐγγράφῃ κατηγορία).

§ 7. **ἀπαγορεύων φαίνεται** εἶναι φανερόν ὅτι ἀπαγορεύει: ρητῶς ἀπαγορεύει.—**κατὰ τῶν ἀρχόντων** ὡς πρὸς τοὺς ἄρχοντας.—**διὰ μακροτέρων** ἐκτενέστερον.

§ 8-9. **οὔτοι**, δηλ. οἱ σιτοπῶλαι.—**τὴν αἰτίαν**, δηλ. τοῦ **συνωνεῖσθαι**.—**εἰς ἐκείνους**, δηλ. τοὺς ἄρχοντας (τοὺς σιτοφύλακας).—**ἀναφέρω** ἀποδίδω.—**παρακαλῶ** προσκαλῶ.—**ἠρωτῶμεν**, δηλ. ἡμεῖς οἱ βουλευταὶ κατὰ τὴν β' συνεδρίασιν τῆς βουλῆς (§ 3).—**οἱ μὲν τέταρες...** Ἄνυτος δέ, οἱ σιτοφύλακες τοῦ Πειραιῶς ἦσαν πέντε: ἐκ τούτων ὁ Ἄνυτος ἦτο σιτοφύλαξ καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος καὶ κατὰ τὸ παρόν.—**τίμιος** εἰς ὑψηλὴν τιμὴν, ἀκριβός.—**τούτων ὑπερβαλόντων ἀλλήλους καὶ πρὸς σφᾶς αὐτοὺς (= πρὸς ἀλλήλους) μαχομένων** ἐπειδὴ οὔτοι (οἱ σιτοπῶλαι) προσέφερον (εἰς τοὺς σιτεμπόρους) ἀνωτέραν τιμὴν καὶ ἐφιλονίκουν μεταξὺ των (περὶ τοῦ τίς θά πλειοδοτήσῃ).—**παρὰ τούτων**, δηλ. τῶν σιτοπωλῶν.—**ῶνουμένοις**, δηλ. τὸν σῆτον.—**ἄξιος** εὐθηνός.—**τούτους**, δηλ. τοὺς σιτοπώλας.—**δεῖν**, ἐκ τοῦ ἔλεγε.—**ὀβολῶ** κατὰ ἓνα ὀβολόν.—**κατατίθεμαι** ἀποθηκεύω.—**ἀλλήλοις ἀντωνεῖσθαι=ὑπερβάλλειν ἀλλήλους**.—**τῆτες** (ἐπίρρ.) κατὰ τοῦτο τὸ ἔτος.

§ 10. **ἐὰν ὡς μάλιστα καὶ ἂν ἀκόμη** (ὅπερ ἀπίθανον).—**περὶ τούτων** (δηλ. **τῶν πραγμάτων**) περὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως.—**τούτων**, δηλ. τῶν ἀρχόντων.—**περὶ ῶν**, δηλ. πραγμάτων (ὡς ἐδῶ περὶ σίτου).—**διαρρήδην** ρητῶς, σαφῶς.—**δίδωμι δίκην** τιμωροῦμαι.
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πόλιτικῆς

§ 11 - 12. **ἀλλὰ γὰρ ἀλλ' ὅμως.**—ἐλεοῦμαι ἐπὶ τινι τυγχάνω ἐλέους (συγγνώμης) διὰ τι.—ἐπ' εὐνοίᾳ τῆς πόλεως ἐξ ἀγάπης πρὸς τοὺς πολίτας, διὰ τὸ συμφέρον τῶν πολιτῶν.—**περιφανῆς καταφανῆς, πιστικός.**—**τῆς αὐτῆς τιμῆς,** γιν. τοῦ τιμήματος.—**ἐπιλείπει τινὰ ὁ σῖτος** ἐξαντλεῖται εἰς τινὰ ὁ σῖτος.

§ 13. **δεινὸν παράδοξον.**—**εἰσφοράν,** περὶ αὐτῆς ἰδ. 1, § 30 - 31 (σελ. 42).—**εἴσεσθαι,** μέλλ. τοῦ **οἶδα.**—**ἐφ' οἷς δι' ὅσα.**—**καὶ λαθεῖν...=καὶ (ἄ) συνέφερον αὐτοῖς λαθεῖν (ποιοῦσι)** καὶ ὅσα εἶχον συμφέρον αὐτοὶ νὰ κάμνουν κρυφά.—**ἐπ' εὐνοίᾳ τῇ ὑμετέρᾳ = ἐπ' εὐνοίᾳ ὑμῶν.**—**τάναντία αὐτοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις συμφέρει** τὰ συμφέροντα αὐτῶν εἶναι ἀντίθετα πρὸς τὰ συμφέροντα ὄλων τῶν ἄλλων πολιτῶν.

§ 14 - 15. **οὕτω ἄσμενοι** μὲ τόσῃν χαράν.—**λογοποιῶ** πλάττω, ἐπινοῶ.—**τὰς ναῦς,** ἐδῶ : τὰ σιταγωγὰ πλοῖα.—**διεφθάρθαι,** ἐκ τῆς τρικυμίας.—**ἐκπλεούσας,** ἐκ τοῦ Πόντου ἢ ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου.—**ἐμπόριον** ἐμπορικὸς λιμὴν.—**τὰς σπονδάς,** νοεῖται ἢ Ἀνταλκίδειος εἰρήνη (387 π.Χ.).—**ἀπορρηθήσασθαι,** μέλλ. παθητ. ἀπαρεμφ. τοῦ **ἀπαγορεύω** διαλύω, ἀκυρώνω.—**εἰς τοῦτ' ἔχθρας,** δηλ. πρὸς ὑμᾶς.—**καιρὸς κρίσιμος περίστασις.**—**ἀναρπάζω (τὸν σῖτον)** κάμνω ἀναρπαστον τὸν σῖτον (καὶ τὸν ἀποθηκεύω).—**διαφέρομαι περὶ τῆς τιμῆς** συζητῶ περὶ τῆς τιμῆς, « παζαρεύω ».—**ἀγαπῶ** μένω εὐχαριστημένος.—**ὀποσουτινοσοῦν,** γεν. τοῦ τιμήματος : εἰς ὅσηνδήποτε τιμὴν (ὅσα - ὅσα).

§ 16. **οὕτω γιγνώσκω** τοιαύτην γνώμην σχηματίζω (μορφώνω).—**κακόνοια** δυσμένεια, ἐχθρότης.—**τὰ ὄνια** τὰ πράγματα ποὺ πωλοῦνται εἰς τὴν ἀγοράν.—**ἀγορανόμοι,** ἄρχοντες, ὅ εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ὅ εἰς τὸν Πειραιᾶ, οἱ ὅποιοι ἐφρόντιζον νὰ πωλοῦνται τὰ ὄνια εἰς τὴν ἀγορὰν καθαρὰ καὶ ἀνόθευτα.—**τέχνη** ἐπάγγελμα.—**χωρὶς** ξεχωριστά, ἰδιαιτέρως.—**ἀποκληρῶ** ἐκλέγω διὰ κλήρου.—**τὴν μεγίστην δίκην λαμβάνω** παρά τινος τιμωρῶ τινὰ διὰ τῆς ἐσχάτης τῶν ποινῶν (δηλ. ;).—**ἐπικρατῶ** τινος ὑπερισχύω τινός· ἐδῶ : καταστέλλω τι.—**ὁπότε ἀφοῦ.**—**φυλάττειν,** δηλ. τοὺς ἀδικοῦντας.

§ 17 - 18. **ἀπογιγνώσκω** τινὸς ἀθρώνω τινὰ.—**ὁμολογούντων=εἰ** καὶ ὁμολογοῦσιν.—**ἐπὶ τοὺς ἐμπόρους συνίστασθαι** ὅτι συνεννοοῦνται καὶ συνεταιρίζονται ἐναντίον τῶν ἐμπόρων (διὰ ν' ἀγο-

ράζουσι εὐθηνὰ καὶ πωλοῦν ἀκριβὰ τὸν σῖτον. — ἐπιβουλεύειν τοῖς εἰσπλέουσι ὅτι τηρεῖτε ἐχθρικὴν στάσιν ἀπέναντι τῶν ἐμπόρων, οἱ ὅποιοι εἰσάγουσι τὸν σῖτον (: ἀπέναντι τῶν εἰσαγωγέων). — ἄλλην τινα ἀπολογία, πλὴν τῆς ὁμολογίας. — ἔχω (μετ' ἀπαρμφ.) = ; — ἐπιτιμῶ τινι, ιδ. 2, § 17 - 18 (σελ. 47). — ἐφ' ὑμῖν (δηλ. ἦν ἂν) δικαίωμά σας θὰ ἦτο. — ὀποτέροις, δηλ. τοῖς κατηγοροῖς ἢ τοῖς κατηγορουμένοις. — καταγιγνώσκω τινὸς θάνατον καταδικάζω τινὰ εἰς θάνατον. — ἐχόντων ταύτην τὴν αἰτίαν οἱ ὅποιοι κατηγοροῦντο διὰ τοῦτο (ὅτι δηλ. συνηγόραζον τὸν σῖτον). — ἀρνούμενων καὶ μ. παρεχομένων ἂν καὶ ἠρνοῦντο (τὴν ἐνοχὴν των) καὶ παρουσίαζον μάρτυρας (περὶ τῆς ἀθωότητός των). — πιστὸς πειστικός. — μᾶλλον παρὰ τῶν ἀρν., ὡς β' ὅρος τῆς συγκρίσεως : ἢ παρὰ τῶν ὁμολογούντων.

§ 19 - 20. καὶ μὲν δὴ ἀλλ' ὅμως, καὶ ὅμως. — περὶ τῶν τοιούτων, δηλ. πραγμάτων ὑποθέσεων (ἦτοι περὶ τοῦ σίτου). — κοινότητα τυγχάνουσιν ὄντες τοῖς ἐν τῇ πόλει προκαλοῦν τὸ ἐνδιαφέρον ὄλων τῶν κατοίκων τῆς πόλεως. — πεύσσονται, μέλλ. τοῦ πυνθάνομαι. — περὶ αὐτῶν, τῶν σιτοπωλῶν. — κόσμιος εὐπειθὴς εἰς τοὺς νόμους, νομοταγής. — πολλὴν ἄδειαν ψηφίζομαι τινι παρέχω διὰ τῆς ψήφου μου εἰς τινα πλήρη ἐλευθερίαν. — ἔνεκα τῶν παρεληλυθότων, δηλ. ἀμαρτημάτων. — ἔσσονται, ὑποκμ. : οἱ λοιποὶ σιτοπῶλαι. — μόγις μόλις, ὅπωςδῆποτε. — ἐκ ταύτης, ἢ ἐκ ἔνεκα. — τέχνη, ιδ. § 16. — ἀγωνίζομαι περὶ τοῦ σώματος εἰσάγομαι εἰς δίκην καὶ κινδυνεύω νὰ καταδικασθῶ εἰς θάνατον. — κινδυνεύω περὶ τῆς ψυχῆς διακινδυνεύω τὴν ζωὴν μου.

§ 21. ἀντιβολῶ παρακαλῶ. — τῶν πολιτῶν, οἱ = τούτους τῶν πολιτῶν, οἱ. — οἱ... ἀπέθνησκον, νοοῦνται οἱ τιμωρηθέντες σιτοφύλακες (πρβλ. § 16). — ἐφ' οὗς συνέστησαν, πρβλ. § 17 « ἐπὶ τοὺς ἐμπόρους συνίστασθαι ». — οἷς = τούτοις δέ, δηλ. τοῖς ἐμπόροις. — χαρίζομαι τινι εὐχαριστῶ τινα. — αὐτούς, τοὺς ἐμπόρους. — κάπηλοι μικροπωληταί : ὁ ῥήτωρ περιφρονητικῶς ἀποκαλεῖ οὕτω τοὺς σιτοπῶλας.

§ 22. ὅτι δεῖ τίς ἢ ἀνάγκη, διατὶ πρέπει. — ὄτου, ἀντωνυμία ἀναφρκ. πτ. γνκ. γένους οὐδ. (ὅτι, γνκ. οὔτινος ἢ ὄτου) ἢ γενκ. ὄτου δηλοῖ τὴν αἰτίαν = ἔνεκα τίνος.

Ολοκληρωμένο πρόγραμμα με στόχο την ανάπτυξη των δεξιοτήτων των μαθητών και την προώθηση της μάθησης για όλους. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει διάφορα εκπαιδευτικά προγράμματα και δράσεις που στοχεύουν στην βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης και στην προώθηση της κοινωνικής αλληλεγγύης. Τα προγράμματα αυτά περιλαμβάνουν:

- Προγράμματα για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων των μαθητών.
- Προγράμματα για την προώθηση της μάθησης για όλους.
- Προγράμματα για την προώθηση της κοινωνικής αλληλεγγύης.

Το πρόγραμμα αυτό αποτελεί ένα σημαντικό βήμα στην προσπάθεια της χώρας να βελτιώσει την ποιότητα της εκπαίδευσης και να προωθήσει την κοινωνική αλληλεγγύη. Τα προγράμματα αυτά θα βοηθήσουν στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων των μαθητών και στην προώθηση της μάθησης για όλους. Τα προγράμματα αυτά θα βοηθήσουν στην προώθηση της κοινωνικής αλληλεγγύης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Α'. Λυσίου Λόγοι	Σελ.	7 - 54
1. Είσαγωγή	»	7 - 8
2. Κείμενον	»	9 - 34
1) Περί τοῦ Σηκοῦ ἀπολογία.....	»	11 - 20
2) Ὑπὲρ τοῦ Ἀδυνάτου	»	21 - 27
3) Κατὰ τῶν Σιτοπωλῶν.....	»	28 - 33
3. Ἑρμηνευτικαὶ σημειώσεις.....	»	35 - 53
1) Ἐπὶ τῆς περὶ τοῦ Σηκοῦ ἀπολογίας.....	»	37 - 44
2) Ἐπὶ τοῦ ὑπὲρ τοῦ Ἀδυνάτου.....	»	45 - 49
3) Ἐπὶ τοῦ κατὰ Σιτοπωλῶν	»	50 - 53

Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουν τὸ κάτωθι βιβλιοσήμον εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Ἐκτύπων στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπον. Ὁ διαθέτων, πωλῶν ἢ χρησιμοποιοῦν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἐφ. Κυβ. 1946, Α' 108).

ΕΚΔΟΣΙΣ: ΙΓ' (VIII) — ΑΝΤ. 60.000—ΑΠ. ΥΠ. ΠΑΙΔ. 94090/8-7-67—96432/12-7-67

Ἐκτύπων: Ἰ. Δικαῖος — Βιβλιοδεσίαι: Ἰ. Καμπουᾶς Ο.Ε.

0020556562

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

